

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Josef Škvorecký v současné kulturní paměti Náchoda

Bakalářská práce

2020

Matěj Bednář

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Matěj Bednář**
Osobní číslo: **H17149**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Téma práce: **Josef Škvorecký v současné kulturní paměti Náchoda.**
Zadávající katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Zásady pro vypracování

Práce se bude věnovat odkazu spisovatele a náchodského rodáka Josefa Škvoreckého v současné kulturní paměti města Náchoda. První část práce mapuje život a dílo Josefa Škvoreckého, jeho vztah k Náchodu a zejména formy, kterými je péče o odkaz tohoto autora v průběhu let 1989-2019 realizována, a to na úrovni jak celostátní, tak zejména na úrovni regionální. Druhá část práce se následně zabývá vlastní analýzou vybraných, tedy konkrétních, jednotlivých připomínek odkazu Josefa Škvoreckého, které se svojí rozmanitou formou zpětně v průběhu uplynulých 30 let realizují v prostoru města Náchoda a uchovávají v regionálních paměťových médiích. Práce bude doplněna bohatou přílohou částí, zejména pak pestrou fotodokumentací a mapkou.

Rozsah pracovní zprávy:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Bradbury, Malcolm: *Atlas literatury. Literární toulky sořtem*. Prev. Vladimír Křivánek. Praha: Ottovo nakladatelsví s.r.o., 2003

Křištofová, Zdena, Návštěva manželů Škvoreckých v Československu po jednadvaceti letech, Monografie, Praha, Společnost Josefa Škvoreckého, 1990

POSLEDNÍ, Petr. *Paměť hor: z literárního povědomí východních Čech po roce 1945*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, 152 s. ISBN 80-7041-592-4.

KNOPP, František a Michal PŘIBÁŇ. *Bibliografie Josefa Škvoreckého*. V Praze: Literární akademie, 2005, 365 s. ISBN 80-86877-14-0.

Přibáň, Michal, Bibliografie Josefa Škvoreckého. Svazek 2, 1. vydání, Praha, Literární akademie (Soukromá vysoká škola Josefa Škvoreckého), 2005

prameny:

Fetters, Aleš, Průvodce Náchodem Josefa Škvoreckého, Region – monografie, Náchod, Město Náchod

Kovařík, Vladimír. *Literární toulky po Čechách*. Praha: Albatros, 1977

Mazal, Tomáš, Putování k Port Arthuru cestopis zbabělců, Region – monografie, 1. vydání, Praha, Lithos, 2007

Škvorecký, Josef, Mirákl, Monografie, 1. vydání v ČSFR, Brno, Atlantis, 1991

Škvorecký, Josef, Náchod, to krásné město Kostelec, Region – monografie, Náchod, Městský úřad, 1994

Škvorecký, Josef, Prima sezóna.

Škvorecký, Josef, Příběh inženýra lidských duší

Škvorecký, Josef, Swing na malém městě

Škvorecký, Josef, Tankový prapor

Škvorecký, Josef, Zbabělci

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Marta Pató, Ph.D.

Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce:

30. dubna 2019

Termín odevzdání bakalářské práce:

31. března 2020

L.S.

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.

děkan

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.

vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 18. 6. 2020

Matěj Bednář

Poděkování

Rád bych poděkoval Mgr. Martě Pató, Ph.D. za odbornou pomoc, dobře míněné rady, vstřícnost, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování této práce věnovala.

Rovněž bych chtěl tímto poděkovat kronikářce města Náchoda Mgr. Aleně Čtvrtečkové za možnost nahlédnout do záznamů kroniky města.

ANOTACE

Práce se bude věnovat odkazu spisovatele a náchodského rodáka Josefa Škvoreckého v současné kulturní paměti města Náchoda. První část práce mapuje život a dílo Josefa Škvoreckého, jeho vztah k Náchodu. Dále se pak zaměřím na formy, kterými je péče o odkaz tohoto autora v průběhu let 1989–2019 realizována, a to na úrovni jak celostátní, tak zejména na úrovni regionální. Druhá část práce se následně zabývá vlastní analýzou vybraných jednotlivých připomínek odkazu Josefa Škvoreckého, které se rozmanitou formou v průběhu uplynulých 30 let realizují v prostoru města Náchoda a uchovávají v regionálních paměťových médiích. Práce bude doplněna bohatou přílohovou částí, zejména pak pestrou fotodokumentací a mapkou.

KLÍČOVÁ SLOVA

Josef Škvorecký, kulturní paměť, Náchod, literární místopis, místa paměti

TITLE

Josef Škvorecký in the contemporary cultural memory of Náchod

ABSTRACT

The Bachelor thesis will focus on the legacy of writer and Náchod native Josef Škvorecký in the contemporary cultural memory of the city of Náchod. The first part of the thesis maps the life and work of Josef Škvorecký, his relationship to Náchod and especially the forms by which the care of the legacy of this author is realized during the years 1989–2019, at the national and especially at the regional level. The second part of the thesis then deals with the analysis of selected, specific, individual remarks of the legacy of Josef Škvorecký, which in their varied form retroactively in the past 30 years in the space of Náchod and retain in memory media. The thesis will be supplemented with a rich attachment, especially a varied photodocumentation and map.

KEYWORDS

Josef Škvorecký, cultural memory, Náchod, literary topography, places of memory

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	8
0. ÚVOD	10
1. VYTVÁŘENÍ MÍST PAMĚTI.....	12
1.1 Symboly jako prostředek kolektivní paměti	12
1.2 Kolektivní paměť jako kultura vzpomínání	13
1.3 Literární místopis jako forma péče o historickou paměť'	14
1.4 Interpretace regionální literatury	16
1.5 Narativní prostor	18
1.6 Shrnutí kapitoly	18
2. O ŽIVOTĚ A DÍLE JOSEFA ŠKVORECKÉHO	20
2.1 Životopis Josefa Škvoreckého	20
2.2 Literární činnost Josefa Škvoreckého	22
2.3 Sepětí Josefa Škvoreckého s Náchodem	25
2.4 Vybrané prózy Josefa Škvoreckého vztahující se k Náchodu	27
2.5 Shrnutí kapitoly	29
3. PŘIPOMÍNKY ODKAZU JOSEFA ŠKVORECKÉHO.....	30
3.1 Realizace odkazu J. Š. městem Náchod	30
3.1.1 <i>Udělení čestného občanství</i>	30
3.1.2 <i>Literárně hudební večer</i>	30
3.1.3 <i>Památník na hrobu rodičů Josefa Škvoreckého</i>	31
3.1.4 <i>Dannyho kavárna v hotelu U Beránka</i>	31
3.1.5 <i>Park osobností</i>	32
3.1.6 <i>Škvoreckého lavička</i>	32
3.1.7 <i>Vzpomínkový večer v Městském divadle Dr. Josefa Čížka a busta J. Š. v MK Náchod</i>	33
3.1.8 <i>Výstava s názvem „Hrdý Náchod'ák Josef Škvorecký“</i>	33
3.1.9 <i>Výstavní síň J. Š.</i>	34
3.2 Realizace odkazu J. Š. Náchodskou Prima sezónou, o.p.s.	34
3.2.1 <i>Náchodská Prima sezóna</i>	34
3.2.2 <i>Procházký po stopách Josefa Škvoreckého</i>	37
3.2.3 <i>Vzpomínková výstava</i>	37
3.3 Realizace odkazu J. Š. Městskou knihovnou Náchod, o.p.s.	38
3.3.1 <i>Čtení pro Josefa Škvoreckého</i>	38

3.3.2	Výstavy k výročí životnímu jubileu J. Š.	39
3.4	Realizace odkazu J. Š. podnikatelskou sférou	39
3.4.1	Literární kavárna Prima Sezóna	39
3.4.2	Kavárna Škvorecký Café	40
3.4.3	Restaurace Port Artur	41
3.5	Realizace odkazu J. Š. Václavem Křištofem	41
3.5.1	Společnost Josefa Škvoreckého	42
3.5.2	Soukromé gymnasium Josefa Škvoreckého	42
3.5.3	Vyšší odborná škola tvůrčího psaní Josefa Škvoreckého, Literární akademie	42
3.5.4	Mezinárodní konference o životě a díle Josefa Škvoreckého	43
3.5.5	Výstavy o životě a díle Josefa Škvoreckého	44
3.6	Realizace odkazu J. Š. prostřednictvím filmové tvorby	44
3.6.1	Tankový prapor	44
3.6.2	Prima sezóna	45
3.6.3	Gentleman Josef Škvorecký	45
3.7	Realizace odkazu J. Š. v Praze	45
3.7.1	Knihovna Václava Havla, o.p.s.	45
3.7.2	Městská část Prahy 6 (Břevnov)	46
3.8	Realizace odkazu J. Š. v zahraničí prostřednictvím Knihovny Josefa Škvoreckého v Ottawě	47
3.9	Shrnutí kapitoly	47
4.	ZDROJE ZÁZNAMŮ PŘIPOMÍNEK ODKAZU JOSEFA ŠKVORECKÉHO	50
4.1	Regionální paměťová média	50
4.1.1	Náchodský SWING	50
4.1.2	Náchodský zpravodaj	51
4.1.3	Noviny ECHO	51
4.1.4	Náchodský deník	52
4.2	Kronika města Náchoda	52
4.3	Shrnutí kapitoly	53
5.	ZÁVĚR	55
6.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	58
7.	PŘÍLOHY	62

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

- GVU – Galerie výtvarného umění v Náchodě
- J. Š. – Josef Škvorecký
- JG – Gymnázium Aloise Jiráska v Náchodě
- MěNV – Městský národní výbor
- MK – Městská knihovna Náchod
- NPS – Náchodská Prima sezóna
- SJŠ – Společnost Josefa Škvoreckého
- ZUŠ – Základní umělecká škola v Náchodě (na rohu Tyršovy a Zámecké ulice)
s výstavní síní v přízemí Muzea Náchodska (dříve Regionálního muzea
v Náchodě)

0. ÚVOD

Michal Příbáň¹ v publikaci *Sborník z mezinárodní konference o životě a díle Josefa Škvoreckého*, jímž byl editorem spolu s Helenou Kupcovou, k poslednímu dni konference uvádí: „*Jakýmsi „bonusem“ dvoudenní konference bylo třetí dopoledne, tedy pátek 24. září, kdy se zvláště zahraniční účastníci vypravili po kosteleckých stopách Dannyho Smiřického. Akce, kterou připravila ředitelka náchodského okresního archivu Lydia Baštecká, bývá sice obvykle určena školní mládeži, ale tentokrát se i seriózní badatelé přinejmenším středního věku rádi podívali do míst, kde bydlela Irena, kde Marie, kde stávaly lázně, v nichž se Rosťa Pitterman propadl za Marií do vany... Jako by ona neproniknutelná hranice mezi světem reálným a fiktivním náhle ani neexistovala. Pak se účastníci přiblížili na dohled hospodě zvané Port Artur, z právě zaparkovaného auta vystoupil bělovlasý Danny Smiřický, z oken hospody se ozval jazz, na který stačila skvělá tříčlenná studentská kapela (ovšem z Ústí nad Orlicí, to jediné nebylo stylové), a když vešli dovnitř, čekali na ně kromě Dannyho s manželkou i Fonda a Rosťa Pitterman (vystupující zde ovšem pod pseudonymy Vladimír Šilhánek a Bohumír Španiel). V té chvíli už málokdo věděl, zda přijel do Náchoda na konferenci, nebo jestli se stal bezděčným hrdinou Zbabělců po šedesáti letech...“ Rovněž Tomáš Mazal², autor literárního cestopisu „*Putování k Port Arthuru*“ prostřednictvím rozhlasového mikrofonu poutavě líčí své pocity z putování Náchodem po stopách Josefa Škvoreckého: „*Jít pěšky, putovat od jednoho místa události románu k místu druhému, chodit ulicemi, po kterých kdysi chodil Josef Škvorecký a jeho románoví hrdinové, znamená alespoň na chvíli žít v tomtéž rytmu. Ustrnout v pozvolnosti mizejícího času a vzdálenostech blížících se velikosti dlaně. Uvědomit si detail, malichernost. Jedině tak lze nejlépe pochopit autora a jeho životní příběh. Minulost obyvatel Kostelce či Náchoda se prolne s přítomností v několika netušených rovinách, které se vzájemně prostupují. A nade vším jako by se stále vznášela melodie nádherného saxofonového sóla swingující kapely v proslaveném hostinci Port Arthur...“³**

¹ Michal Příbáň (nar. 1966) působí jako literární historik v Ústavu pro českou literaturu AV ČR.

² Tomáš Mazal (nar. 1956) je esejista, dokumentarista, fotograf, publicista, editor, básník a životopisec Bohumila Hrabala. Píše i polsky a maďarsky.

³ MAZAL, Tomáš. *Důležité byly holky a muzika aneb Pouť k Port Arthuru*. [cit. 2020-06-02].

URL: <http://www.radioservis-as.cz/archiv10/28_10/28_nalad.htm>.

Severovýchodní Čechy jsou v české literární historii považovány za specifickou líheň osobností novodobé české literatury. Pojem „východočeské kulturní ohnisko“ je součástí středoškolských učebnic.⁴ Oblast východních Čech se skutečně může vykázat řadou významných osobností, které se tento kraj začlenily do novodobých českých národních dějin. Jednotlivé obce a místní kulturní instituce se k této tradici hlásí. Hronov například pečuje o odkaz rodáka Aloise Jiráska. Specifickým paměťovým místem je prostor tzv. Babiččina údolí, který je modelován podle prózy Boženy Němcové a který společně s českoskalickým muzeem tvoří významné místo národní kulturní paměti.

Tento fenomén vztahovaný k národnímu obrození⁵ a budování národní identity má své pokračování v současné době, kdy je paměť míst nadále spoluutvářena prostřednictvím literárních textů. Spisovatele a náchodského rodáka Josefa Škvoreckého si milovníci literatury vybaví jako Dannyho Smiřického z jeho románu Tankový prapor. Danny Smiřický se však stává hlavní klíčovou postavou i v dalších Škvoreckého románech, ve kterých figuruje Dannyho rodné město nazvané Kostelec. Na základě místopisu i autorova životopisu je město fikčního světa Kostelec spojováno se skutečným rodištěm autora, Náchodem. Škvoreckého fikční prózy se pak otiskují do reálného světa současného Náchoda.

Cílem této práce je zjistit, jakými způsoby se odkaz Josefa Škvoreckého realizuje v kulturní paměti Náchoda, a tedy v čase třiceti let zmapovat konkrétní formy připomínek odkazu tohoto náchodského rodáka, které se realizují z v prostoru města Náchoda, ale i mimo něj, a do jaké míry přetvářejí kulturní obraz současného Náchoda.

Josef Škvorecký byl ještě poměrně nedávno žijícím autorem. Pro Škvoreckého byla svoboda morálním imperativem i osobním principem. Právě ona skutečnost, že Škvorecký na mě vždy působil velmi čestně, pozitivně a odvážně, a jeho díla se stala součástí života náchodských obyvatel, byla důvodem pro volbu tématu této práce.

⁴ LEHÁR, Jan – STICH, Alexandr – JANÁČKOVÁ, Jaroslava – HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha, 2010, s. 192. ISBN: 80-7106-308-8.

⁵ PETRBOK, Václav. (ed.). *Východočeské Athény a Josef Liboslav Ziegler: sborník příspěvků ze symposia: Rychnov nad Kněžnou, květen 1997*. Boskovice, 1997. ISBN: 80-85834-50-2.

1. VYTVÁŘENÍ MÍST PAMĚTI

Národ, jakožto určitá skupina lidí s historií svého vývoje na určitém území, se vymezuje vůči ostatním národům nejrůznějšími způsoby. Jedním z nich je vznik, existence a předávání nejrůznějších symbolů a rituálů z generace na generaci, které jsou pro daný národ ve společenství okolních (cizích) národů typické a ve své podstatě tedy i jedinečné. Dle Hrocha⁶ symboly přitom mnohdy nejsou omezeny na pouhou komunikaci lidí tváří v tvář. Naopak umožňují sociální interakce napříč celou sociální skupinou. Symboly dle Assmanna⁷ tak pomáhají šířit národní identitu a vzbuzovat v lidech důvěru v národ. Má-li se nějaká myšlenka usadit ve vzpomínce určité skupiny, musí dojít k jejímu zpodobnění v konkrétní formě události, osoby či místa.

1.1 Symboly jako prostředek kolektivní paměti

Významné události a osobnosti z minulosti bývají ve společnosti připomínány zpravidla symbolicky a nejrůznějšími způsoby. Symboly můžeme rozdělit na nehmotné veřejné aktivity (kupř. oslavy, průvody, pietní a jiné společenské akty aktivity), verbální projevy (kupř. provolávaná hesla, divadlo, hymny, zpívané písně, film) nebo ikonografické symboly většinou již hmotného charakteru (kupř. obrazy, vlajky, portréty, plakáty, pomníky). Všechny tyto symboly se tak při formování „sebevědomí“ společnosti stávají prostředkem kolektivní paměti.

Pomníky pravděpodobně patří mezi nejčastější výtvarné projevy, se kterými se lze setkat na veřejných prostranstvích. Kromě své estetické hodnoty jsou zároveň nositelem nejrůznějších významů a funkcí (kupř. podněcování společensky významných nálad, například hrdosti, sounáležitosti nebo víry ve šťastnou budoucnost. Pomník je umělecky ztvárněný objekt, jehož úkolem je veřejně připomenout nějakou historickou událost nebo historicky významnou osobu.⁸ Předmětem monumentálních sochařských konceptů, zejména oněch

⁶ HROCH, Miroslav. *Národy nejsou díkem náhody*. [cit. 2020-06-02].

URL: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=narody_nejsou_dilem_nahody>.

⁷ ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť. Písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha, 2001. s. 38. ISBN: 80-7260-051-6.

⁸ *Pomník*. Wikipedie, otevřená encyklopedie [cit. 2020-06-03].

URL: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Pomn%C3%ADk>>.

pomníků, byly podle Souškové⁹ především skutečné, ať už současně, nebo historicky existující postavy, k nimž lidé vzhlíželi pro jejich výjimečné charisma, duševní nebo fyzické vlastnosti, vysoké morální kvality nebo navzdory veškerým charakteristikám pro jejich moc. Přemýšlení nad památníky, jejich povahou a příběhy nám tak může pomoci při odkrývání různých, často konfliktních vrstev paměti. Změna politického uspořádání totiž může vést ke zpochybnění existence stávajících pomníků (zvláště pokud jsou poplatné oktrojovanému výkladu minulosti) a ke snahám o jejich odstranění.¹⁰

Muzea, galerie a výstavní síně můžeme vnímat jako určitý sociální prostor (místem pro manifestaci osobních i společenských postojů), ve kterém se v podobě expozic v časově omezeném intervalu taktéž prezentují určité symboly, s nimiž se pojí nejrůznější rituály.

1.2 Kolektivní paměť jako kultura vzpomínání

„Kolektivní paměť“ jako „kultura vzpomínání“ především evokuje vzpomínkovou hodnotu prožitku. V případě výtvarného umění – pomníkové tvorby – uchování vzpomínky na minulou situaci spočívá ve výrazových a komunikačních možnostech intervence do veřejného prostředí. Minulost v lidském myšlení zřejmě nejsnadněji přechází do lidské paměti prostřednictvím citového zasažení. Jedinečnost pomníkového „genia loci“ v pozorovatelných rozněcuje emoce, tím pádem lépe fixuje přidružená stanoviska „kolektivní paměti“ určitého prostředí. Vzniká tak jakýsi „působivý prostor“, který můžeme označit termínem Pierra Nory jako „místo paměti“. Místa paměti tak ve shodě s teorií Reinolda Schmückera plní „funkce vytváření“ a „uchování tradice“ či „funkci utváření identity“ formující se především v sociálně-komunikační podobě pomníkové vizuality.¹¹

Otázka lidské paměti byla po dlouhou dobu zkoumána z hlediska jedince jako specifická schopnost člověka uchovávat ve vědomí minulé události, vjemy či zkušenosti. Od nejstarších dob touží lidé omezenou kapacitu a schopnosti své paměti rozšiřovat

⁹ SOUŠKOVÁ, Sabina. *Společenské funkce pomníků*. [cit. 2020-06-02].

URL: <http://www.kuv.upol.cz/index.php?seo_url=aktualni-cislo&casopis=8&clanek=94>.

¹⁰ MŠMT. *Projekt konfliktní místa paměti: Pomníky a památníky*. s. 2 [cit. 2020-06-03].

URL: <https://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/19757/pomniky_a_pamatniki.pdf>.

¹¹ SOUŠKOVÁ, Sabina. *Společenské funkce pomníků*. [cit. 2020-06-02].

URL: <http://www.kuv.upol.cz/index.php?seo_url=aktualni-cislo&casopis=8&clanek=94>.

a zdokonalovat.¹² Kolektivní paměť je pak tvořena vzpomínkami přizpůsobenými požadavkům a myšlenkám té skupiny, k níž individuum patří či patřit chce, což přispívá k formování identity skupiny.¹³

Kulturní paměť se stala předmětem zájmu věd o člověku a společnosti především díky představě, podle které vzpomínání spojuje lidi. Kulturní paměť utváří sdílený prostor jednání, zkušenosti a očekávání. Spojuje lidi tím, že integruje významy, činí tyto významy pro lidi sdílející daný symbolický svět subjektivně smysluplným. Kulturní paměť propojuje jednotlivce s institucemi, a tím přispívá k subjektivní věrohodnosti těchto institucí.¹⁴ Paměť měst odkazuje ke sdílenému symbolickému světu, který je však v podobě objektivizace ve veřejném prostoru polem intervencí a konfliktů. Města jsou i v dnešním světě poli, na kterých se nejrůznější sociální aktéři a instituce snaží zanechat svou stopu. Stopy odkazující k minulosti pro nás získávají důležitost díky jejich dnešnímu působení a jako nositelé šance, že budou ovlivňovat budoucnost dalších generací.¹⁵

1.3 Literární místopis jako forma péče o historickou paměť

Neopomenutelný význam pro přenos a uchování paměti nemá jen sám předmět zobrazení, ale zejména prostor – místo, kde se jeho působnost realizuje.¹⁶ Konkrétní formy kolektivní paměti tak úzce souvisejí s prostorem (místem), se kterým společně vytvářejí specifickou podobu tohoto vzájemného vztahu. Jako základní důvod existence míst paměti lze spatřovat „zastavení času,“ jinými slovy pozdržení nástupu jeho zapomnění. Tím způsobem, jak toho dosáhnout, je fixace určitého stavu věcí pro další generace, lhostejno, jedná-li se o hraniční okamžik minulosti nebo o výlučnou osobnost.

¹² ŠUBRT, Jiří – PFEIFEROVÁ, Štěpánka. *Kolektivní paměť jako předmět historicko-sociologického bádání*. *Collective Memory as an Object of Sociological Study*, 1/2010, s. 9 [cit. 2019-12-11].

URL: <<https://historicalsociology.cuni.cz/HS-31-version1-2subrt.pdf>>.

¹³ ŠUBRT, Jiří – PFEIFEROVÁ, Štěpánka. *Kolektivní paměť jako předmět historicko-sociologického bádání*. *Collective Memory as an Object of Sociological Study*, 1/2010, s. 14 [cit. 2019-12-11].

URL: <<https://historicalsociology.cuni.cz/HS-31-version1-2subrt.pdf>>.

¹⁴ SZALÓ, Csaba. *Od kolektivní paměti k paměti měst*. *Sociální studie*, 4/2013, s. 7 [cit. 2019-12-11].

URL: <https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5997/5109>.

¹⁵ SZALÓ, Csaba. *Od kolektivní paměti k paměti měst*. *Sociální studie*, 4/2013, s. 10 [cit. 2019-12-11].

URL: <https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5997/5109>.

¹⁶ SOUŠKOVÁ, Sabina. *Společenské funkce pomníků*. [cit. 2020-06-02].

URL: <[14](http://www.kuv.upol.cz/index.php?seo_url=aktualni-cislo&casopis=8&clanek=94.>>.</p></div><div data-bbox=)

O nalezení smyslu míst paměti a krajině Pauknerová¹⁷ hovoří takto: „*Místa a krajiny v sobě sedimentují uplynulý čas – uchovávají vzpomínku na různé doby, jak ve fyzicky přítomných materiálech, z nichž se místa skládají a které mají určitou strukturu a symbolický význam, a jednak ve významových sítích, v nichž jsou zapuštěny – to může být registr drobných památek, informace z katastru, regionální a další literatura, něčí vyprávění, aktivity s místy spojované, známost nebo neobvyklost tohoto místa atd... Na místa paměti navazuje nostalgie, neschopnost a nevěle zapomenout, kolem nich se odehrávají rituály, v nich se fyzicky i symbolicky obnovují...*“ Pokud má cesta k místům paměti zůstat skutečně „vyšlapaná“ lidmi, pokud se má jednat o chodník, který nezaroste travou nebo není každých dvacet let přelit asfaltem narychlo státem objednanými a placenými zřízenci, pak podle Hese¹⁸ by takovéto putování k místům paměti mělo přirozeně brát potřebnou sílu z rodin, ze školního prostředí i ze samotné didaktiky dějepisu, která si je dlouhodobě vědoma toho, že nemůže setrvávat v budovách škol, ale musí se rovněž rozvíjet v prostředí mimoškolním.

Místopisem označujeme literaturu, která se prioritně zabývá konkrétním místem. Může se tak jednat o knížku pojednávající o určitém městě či obci. Může se však jednat o větší celek. Místopis určitého regionu je pak nejčastěji místopisem území, které je definováno podle společných znaků (rysů, kritérií). Místopis často obsahuje historii daného území spolu s popisem. Informace obsažené v textech knížky jsou mnohdy poplatné době, ve které byly psány. Kupř. Vladimír Kovářík ve své publikaci *Literární toulky po Čechách* z roku 1977¹⁹ vůbec neuvádí spisovatele Josefa Škvoreckého. Tento fakt lze vysvětlit tím, že v době psaní oné publikace byl Josef Škvorecký zakázaným autorem žijícím v emigraci.

Náchod a Náchodsko je v posledních desetiletích popsáno v řadě literárně místopisných příruček. Kupř. publikace Ivany Votavové *Literární místopis Náchodska* z roku 1999 nás postupně seznamuje s významnými osobnostmi regionu Náchodsko, jejichž působení se po literární stránce k tomuto regionu vztahuje. Začíná u prvního historika Náchoda – Josefa Myslimíra Ludvíka, který je dle Votavové mj. autorem pravděpodobně prvního česky psaného cestopisu po Krkonoších (1823). Ve výčtu osobností dále nalezneme Jana Karla Hrašeho –

¹⁷ PAUKNEROVÁ, Karolína. *Krajina mezi pamětí a zapomínáním*. Praha, 2019, s. 51-52. ISBN: 9788024643274.

¹⁸ HES, Milan. *Místa paměti: Zamyšlení nad inspirací nejen pro didaktiku dějepisu* [cit. 2020-06-03]. URL: <<https://clanky.rvp.cz/clanek/a/21333/20649/MISTA-PAMETI-ZAMYSLENI-NAD-INSPIRACI-NEJEN-PRO-DIDAKTIKU-DEJEPISU.html>>.

¹⁹ KOVAŘÍK, Vladimír. *Literární toulky po Čechách*. Praha, 1977.

spisovatele, pedagoga, historika a archeologa, který vědomě doplnil Ludvíkovo dílo a v roce 1895 vydal Dějiny Náchoda. Náchodsko se může pochlubit dalšími literárními osobnostmi, kterými vedle výše jmenovaných a Josefa Škvoreckého dále byli: Jiří Stanislav Guth – Jarkovský, Josef Krapka Náchodský, Josef Štefan Kubín, Sida Volfová, Václav Fryček, Václav Černý, Jan Mareš, Luba Skořepová, Vratislav Blažek, Pavel Grym, Václav Erben. Publikace se dále věnuje i sousedním regionům (Broumovsko, Policko, Českoskalicko a Červenokostecko, Hronovsko, Jaroměřsko, Novoměstsko).

Ivana Votavová, současná ředitelka MK Náchod, ve své publikaci Literární místopis Náchodska (1999) Josefa Škvoreckého označuje za nejvýznamnějšího současného náchodského rodáka a celostátně uznávaného spisovatele. Jeho životopisné údaje pro účely dané publikace v období studií na gymnáziu dává do kontextu s jeho texty v knížce Prima sezóna. Protože se jedná o poměrně útlou knížečku, která zahrnuje více autorů z náchodského regionu, více prostoru Škvoreckému věnováno není. Votavová však uvádí i zajímavou informaci týkající se jeho učitelské kariéry v Polici nad Metují, kterou jsem nikde jinde neobjevil. Jedním z jeho žáků byl i pozdější světoznámý hudebník a dirigent Václav Hybš. Ten každoročně do Náchoda zavítá i s orchestrem, a to u příležitosti Vánočních koncertů.

1.4 Interpretace regionální literatury

Některá místa východních Čech vešla do paměti tamější komunity do té míry, že spolu vytvářejí kulturní tradice kraje. Avšak kromě objasnění místopisně zaměřené beletrie, tedy literatury zobrazující přírodu a osudy lidí spjatých s určitým regionem, se můžeme nad to zaměřit na projektování duchovního prostoru, který vykračuje mimo evidentní historická fakta nebo běžné popsateľné jevy. Jedná se o významové souvislosti poezie a prózy, jimiž spisovatelé prověřují sebeuvědomění dané komunity a naznačují cestu k pochopení identity daného regionu vůbec.

Konfrontační přístup ke „génii loci“ podhorského maloměsta, v němž ožívá poválečná dialogičnost textů, a v němž se autor nevyhýbá problému obtížné poznatelnosti světa dle Posledního²⁰ nabízí Josef Škvorecký v povídkovém souboru *Sedmiramenný svícen* (1964).

²⁰ POSLEDNÍ, Petr. *Paměť hor: z literárního povědomí východních Čech po roce 1945*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, s. 99-103. ISBN 80-7041-592-4.

Hlavní významové směřování celé prózy navozuje rovina návratů do minulosti podhorského maloměsta Kostelec, připomínajícího dějiště i hlavní postavu *Zbabělců*. Jako kdyby vypravěč volně pokračoval v líčení událostí jednoho času a jedné společnosti a jako kdyby chtěl známé obrazy doplnit novými. Z minulosti se vynořují situace, které lidi dělí i spojují a které si autobiograficky vybavují Rebekka a Danny jako jejich přímí aktéři, svědci nebo zapisovatelé. Ani oni se ale maloměstské „rozlomenosti“ nevymykají, také do jejich vzpomínek zasahuje kolísání postojů, které vyprávění autentizuje.

Ještě důležitější nežli životní rámeček jakékoli společenské skupiny, který podmiňuje sociální a estetické zkušenosti, je dle doc. Posledního neustálá tvorba tohoto rámce, probíhající zvýznamňování společenských prožitků. Do objektivně existujícího životního prostoru, měřitelného pomocí zeměpisných souřadnic a biografických dat, zasahuje odlišný „prostor bytí“, spočívající v řeči symbolů, v jazyce typizačních schémat. Zásahem „prostoru bytí“ do běžné reality vzniká kulturní sociolekt, obsahující významové napětí mezi zobecňováním zkušeností a diferenciací prožitků. Umělecká výpověď zakládá novou skutečnost, fiktivní svět epických a lyrických „časoprostorů“, podněcující vnímatele k lidsky plnějším bytí. Literaturou navrhované verze života přehodnocují sociolekt, nutí vnímající komunitu k tomu, aby prožívala danou realitu jinak, než umožňuje společný „prostor bytí.“²¹

Mechanismy literárního povědomí zdůrazňují reálnou tvář přírodního nebo společenského prostředí. Literární povědomí regionu dle doc. Posledního totiž trvá díky opětovné četbě. Dialektika obecného a jedinečného podmiňuje také vystupování topik – literární podoby literárních schémat, zakotvených v estetických a mimoestetických souvislostech, tedy důrazů v textu, srozumitelných v rámci regionálního sociolektu a v rámci literárního kontextu celonárodního, případně pak i světového. Kolem topik „se otáčí“ celé literární povědomí, přesahující do kulturního života²².

V próze *Nové canterburské povídky* (1947) Josef Škvorecký jako představitel poválečné nastupující generace upřednostnil k maloměstskému „génii loci“ konfrontační přístup. Na str. 37 zní jeho text takto: „*Já sem za Německa studoval na gymplu v Náchodě. Je to romantické*

²¹ POSLEDNÍ, Petr. *Paměť hor: z literárního povědomí východních Čech po roce 1945*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, s. 4. ISBN 80-7041-592-4.

²² POSLEDNÍ, Petr. *Paměť hor: z literárního povědomí východních Čech po roce 1945*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, s. 5. ISBN 80-7041-592-4.

městečko se spoustou továren a s dělnickou čtvrtí a starým zámkem, za kterým je lipová alej a šeříkový podrost, pro študium a študáky neocenitelný. Jinak je to maloměsto, typické po všech stránkách. Existuje tam taky kultura, kterou provozuje několik pánů a dam, a jinak lidi horujou pro fotbal a pro biograf. Je to kraj Boženy Němcové a Aloise Jiráska. To si můžete přečíst v každém referátu v místních novinách, ať je o čemkoliv. Boženu Němcovou a Jiráska do toho vždycky dovedou dostat. Třeba do vysokovské posvícenské rvačky nebo do plnění plánu.“

1.5 Narativní prostor

Pojem „nativ“ označuje jak mluvené, tak psané vyprávění. Pojem naratologie lze definovat jako disciplínu-teorii vyprávění jak příběhu, tak způsobu vyprávění. Teorie vyprávění se rozvinula od poloviny dvacátého století, naratologii vymezil Tzvetan Todorov, později pojem narativ zpřesnil Gerald Prince jako vylíčení jedné či více skutečných či fiktivních událostí, sdělovaných jedním či více vypravěči jednomu, dvěma či více adresátům.

Narativní svět vymezuje prostor jako „prostor příběhu dohotovený pomocí čtenářovy představivosti založené na kulturních znalostech a zkušenostech se skutečným světem. Prostor fikčního světa konstituujeme vždy na základě našich znalostí a zkušeností se světem aktuálním. Narativizací můžeme rozumět uvádění amorfních a z podstaty nesouvislých jevů do souvislosti, která má příběhovou strukturu, a je tak pro člověka vnímatelná a srozumitelná, jiní mi slovy – svět sám o sobě má amorfní povahu, do níž smysl a řád vnáší teprve jazyk.²³

1.6 Shrnutí kapitoly

Kolektivní paměť je vytvářena prostřednictvím nejrůznějších symbolů, které jsou spjaty s určitými místy. Z nejvíce frekventovaných symbolů v plynulém století lze považovat pomníky, nabývající nejrůznějších podob (dle jejího tvůrce a požadavků jejich zadavatelů) i abstraktních. Úlohou pomníkové paměti je stále připomínat určitou historickou událost nebo významnost některé z osobností, s cílem opakovaně přispívat k utváření společenského

²³ LUKAVEC, Jan – ŠIDÁK, Pavel – MATONOHA, Jan – MÜLLER, Richard. *Slovník nejnovější literární teorie*. Praha, 2012, s. 342-343. ISBN: 978-80-200-2048-2.

uvědomění a osobní identity jednotlivce, identifikovat se od ostatních národů a předávat konkrétní myšlenku z generace na generaci. Obdobnou úlohu v kolektivní paměti sehrávají výstavy a expozice muzeí či galerií a jiné společenské akce, události, při kterých se lidé symbolicky na místech paměti scházejí, vzpomínají a diskutují. Literární místopis čtenáře seznamuje s uměleckou, nejčastěji spisovatelskou osobností a jejím dílem zasazeným do jistého časového, generačního a prostorového kontextu. Lze jej proto nazvat literární topografií (na jeho podkladě pak mohou vzniknout i tzv. literární atlasy). Literární místopis přispívá nejen k uchování paměti, ale také zároveň kulturní paměť ovlivňuje. Jeho cílem je upozornit nejen na velké postavy české literatury v regionálním kontextu, ale také připomenout zajímavé osobnosti místního významu, zdůraznit regionální souvislosti a fakta, přiblížit literární díla vztahující se k jednotlivým místům regionu po další generace.

2. O ŽIVOTĚ A DÍLE JOSEFA ŠKVORECKÉHO

V této kapitole si na příkladech představíme výběr děl vykazujících autobiografické prvky, které spojují Škvoreckého tvorbu s městem Náchod. Také se podíváme, jaký byl vztah Josefa Škvoreckého k městu Náchod. Kapitulu však nejprve uvedeme životopisnými údaji Josefa Škvoreckého a přehledem jeho literární činnosti s výběrem děl s autobiografickými prvky.

2.1 Životopis Josefa Škvoreckého

Josef Škvorecký (27. září 1924 Náchod – 3. ledna 2012 Toronto) byl česko – kanadský spisovatel-prozaik, básník, překladatel a exilový nakladatel, spolu s manželkou Zdenou Salivarovou zakladatel exilového nakladatelství 68 Publishers v Torontu. Nejčastěji používal pseudonym Josef Pepýt či Josef Vala nebo Vladimír Burke.²⁴

Podle Pechara²⁵ Škvorecký pochází z rodiny bankovního úředníka a místního sokolského činovníka. Podle Machaly²⁶ jsou Škvorečtí patrně zchudlou větví rodu Smiřických, pocházející z městyse Škvorec u Prahy. Škvorečtí byli jakási vedlejší neurozená větev kdysi jednoho z nejprominentnějších aristokratických domů v Čechách a jedni z někdejších majitelů náchodského panství.

Po absolvování náchodského reálného gymnázia v roce 1943 musel Josef Škvorecký pracovat ve válečném průmyslu v Náchodě a v Novém Městě nad Metují jako nekvalifikovaný dělník. Ve volném čase hrál v náchodské jazzové kapele. Po válce vstoupil na pražskou lékařskou fakultu, záhy však přestoupil na studium angličtiny a filozofie na UK s perspektivou povolání středoškolského profesora. Na umístěnku krátce působil jako učitel na středních školách v Broumově a Polici nad Metují a Vyšší sociální škole v Hořicích v Podkrkonoší. V roce 1951 získal doktorát filozofie. Po promoci nastoupil dvouletou vojenskou službu u

²⁴ Do literární soutěže Svazu vysokoškolského studentstva se Škvorecký s povídkovým souborem *Nové canterburské povídky* přihlásil pod pseudonymem Fred Errol.

²⁵ PECHAR, Jiří. *Proměny Dannyho Smiřického*, Filosofický ústav AV ČR, Praha. s.1 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/wp-content/uploads/2018/11/03-pechar.pdf>>.

²⁶ MACHALA, Lubomír. *ŠKVORECKÝ, Josef: Mirákl*. Slovník České prózy, 1994 [cit. 2019-12-11]. URL: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1575>>.

tankového praporu v Mladé u Milovic. Po vojně pracoval v angloamerické redakci Státního nakladatelství krásné literatury a umění (SNKLU) v Praze, od dubna 1956 zde byl redaktorem a od ledna 1957 zástupcem šéfredaktora nového dvouměsíčníku Světová literatura. Roku 1958 se Josef Škvorecký oženil se Zdenou Salivarovou. Jejich vztah zůstal bezdětný. Po skandálu, který vyvolalo vydání románu *Zbabělci*, musel v lednu 1959 z redakce časopisu odejít, ale mohl se vrátit do angloamerického oddělení SNKLU. Od roku 1963 byl spisovatelem z povolání. V lednu 1969 odjel do USA, kde nejprve přednášel na Cornell University v Ithace (New York), v létě absolvoval stipendijní pobyt v Berkeley (Kalifornie). Téhož roku byla v Čs. spisovateli zastavena výroba knihy *Tankový prapor*. Škvorecký se rozhodl v zahraničí zůstat a od podzimu 1969 vedl na Toronto University kurs současného českého divadla a filmu a na anglistice kursy anglické a americké literatury; od roku 1970 i kursy tvůrčího psaní. Roku 1971 byl jmenován mimořádným, 1975 řádným profesorem. Od roku 1972 až po odchod do důchodu v roce 1990 Škvorecký vyučoval též dějiny a teorii filmu na Graduate Centre for Study of Drama Torontské univerzity. Počínaje polovinou sedmdesátých let pohostinsky přednášel na řadě severoamerických univerzit. – V roce 1971 Škvorecký a Salivarová v Torontu založili nakladatelství Sixty-Eight Publishers, ve kterém vydávali především české exilové autory a v Československu zakázaná díla (do roku 1994 celkem 227 titulů)²⁷. Škvorecký zde také publikoval vlastní tvorbu. V roce 1978 byl zbaven čs. státního občanství. Přesto jeho dílo bylo přeloženo do mnoha jazyků, od konce 70. let se těší značného ohlasu zejména v Severní Americe. Jako emeritní profesor žil Josef Škvorecký dále v Torontu, kde také dne 3. ledna 2012 zemřel a kde byl také pochován.

Škvorecký byl nositelem celé řady čestných doktorátů. Před rokem 1989 se jednalo o titul Čestný doktor humanitních věd (Doctor of Humane Letters honoris causa, State University of New York at Binghamton 1986), který mu byl udělen 25. 5. 1986. Protože se Škvorecký zasloužil o českou a zahraniční literaturu, jako emigrantovi se mu po sametové revoluci dostalo další pocty. Následovaly: Čestný doktor (Doctor scientiae artium honoris causa, Masaryk University, Brno 1991), Čestný doktor práv (Doctor of Laws honoris causa, The University of Calgary, 1992), Čestný dr. literatury (Doctor of Letters honoris causa, University of Toronto 1992), Čestný dr. literatury (Doctor Litterarium, Mc Master University, Hamilton 1993) a Čestný titul Magistr umění (MgA), Literární akademie, Praha 2004. Dne 4. května 1990 přijal prezident republiky Václav Havel manžele Škvorecké na Pražském hradě. Josefu a Zdeně

²⁷ *Slovník České literatury po roce 1945: Josef Škvorecký*. [cit. 2019-12-11].
URL: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=439&hl=%C5%A1kvoreck%C3%BD+>>.

Škvoreckým předal prezident republiky nejvyšší československé vyznamenání Řád Bílého lva, za to, že v Kanadě vydávali od roku 1971 české a slovenské knihy v nakladatelství Sixty-Eight Publishers. Státní cenu za literaturu obdržel Josef Škvorecký v říjnu 1999 za celoživotní činnost. Škvorecký je však nositelem dalších ocenění a literárních cen. Cena A. E. za nejlepší povídku v kriminálním žánru (Arthur Ellis Award for Best Crime Fiction (short story 1989), Nositel ceny Nadace Echoing Green za literaturu /newyorská cena za nejlepší román roku vydaný anglicky/(Echoing Green Foundation Literary Prize, New York, 1990), Cena Pangea (Prize of the Comenius Pangea Foundation "For Improvement of Human Affairs") 2001, Nositel Broumovské literární ceny – Cena Marie Strykové za povídku *Zákony džungle* (26. 8. 2001). Při poslední návštěvě Česka 2004 obdržel Josef Škvorecký (spolu s Viktorem Fischlem) cenu Nadace Charty Cenu Jaroslava Seiferta.²⁸

První polistopadová návštěva manželů Škvoreckých v Náchodě se uskutečnila v roce 1990 (viz obr. č. 10, 18), druhá v roce 1994 (viz obr. č. 11), třetí v roce 1996, čtvrtá 1999 (viz obr. č. 19) a pátá poslední v roce 2004 (viz obr. č. 12, 13, 20).

Škvorecký je pro mnohé i významným morálním vzorem. Přestože počátkem roku 1959 Konzervativní křídlo komunistického aparátu využilo Zbabělce jako varovný příklad důsledku liberalizace poměrů v kultuře, nesnažil se režimu nějak zavděčit. Protože jeho názorové ideologie se neslučovaly s těmi, které v roce 1969 panovaly v tehdejší Československu, raději se svojí paní emigroval. Škvorecký rovněž odmítl spolupráci s husákovským Československem, kterou jemu a dalším exulantům, kteří v západním světě nevystupovali „proti československým zájmům“, komunistický režim nabídl.

2.2 Literární činnost Josefa Škvoreckého

Inspirovaný básníky dekadence, ale také např. Nezvalem či Seifertem, začal patnáctiletý Škvorecký psát poezii. Jeho rané básně zaznamenávají typické problémy dospívání, ale i specifickou generační zkušenost. Škvoreckého knihy byly před jeho emigrací vydávány v Praze (Československý spisovatel), a také v Hradci Králové (Kruh), po jeho návratu opětovně v Praze (Ivo Železný) a několik v Hradci Králové (Kruh), tedy v blízkosti jeho rodiště.

²⁸ *Literární ceny*, 9. listopadu 2018 [cit. 2020-02-18]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=1216>>.

Z některých z nich autor již ve 40. letech sestavil své první rukopisné sbírky (*Podvečer, Ragtime, Blázinec, Alladinova lampa, Kniha dešťů*). Z těch nejlepších protektorátních veršů následně sestavil reprezentativní strojopisnou sbírku dodatečně pojmenovanou *Tajemství dívek*.

Autorova prozaická prvotina – próza *Zbabělci*. Ta byla vydána v roce 1958. Následoval soubor povídek s židovskými motivy *Sedmiramenný svícen* (1964), *Legenda Emöke* (1963) – baladický příběh o velké lásce a lidské malosti *Bassaxofon* (Ostrava 1967) – novela, *Dvě legendy*-sbírka příběhů, kam patří i *Legenda Emöke* a *Bassaxofon*, s úvodním esejem o jazzu Red Music (tak se jmenovala náhodská kapela) a o jeho osudu za hitlerismu a stalinismu.

Samostatnou oblast Škvoreckého tvorby představuje detektivní próza. Série povídek o sympatickém poručíkovi Borůvkovi: *Smutek poručíka Borůvky* (Praha 1966), *Hříchy pro pátera Knoxe* (Toronto 1973), *Konec poručíka Borůvky* (Toronto 1975), *Návrat poručíka Borůvky* (Toronto 1981), dále *Lviče* (Praha 1969) román s detektivní zápletkou čerpající ze zážitků pražského literárního života v 60. letech.

Následoval *Konec nylonového věku* (Praha 1967) o změně života pražské "zlaté mládeže" po roce 1948, soubor povídek *Hořkej svět* (Praha 1969), *Tankový prapor* (Toronto 1971), *Mirákl* (Toronto 1972) s podtitulem "politická detektivka", soustředěná k událostem 50. a 60. let včetně vraždy číhošťského faráře a průběhu reformního procesu v roce 1968. Následuje známý a oblíbený soubor pěti novel z každodenního života válečné doby *Prima sezóna* (Toronto 1975), *Příběh inženýra lidských duší* (Toronto 1977), *Scherzo capriccioso* (Toronto 1984, životopisný román o Antonínu Dvořákovi), *Ze života české společnosti* (Praha 1985), *Povídky tenorsaxofonisty* (Toronto 1993).

Z poezie můžeme uvést *Nezoufej!* (vydáno v Mnichově 1979), *Dívka z Chicaga* (Mnichov 1980) a *Blues libeňského plynojemu* (1992). Eseje: *Nápady čtenáře detektivek* (Praha 1965), *O nich-o nás* (Hradec Králové 1968), *Samožerbuch* (Toronto 1977, kniha vydaná se Zdenou Salivarovou), *Franz Kafka, jazz a jiné marginálie* (Toronto 1988).

Škvoreckého publicistika zahrnuje stovky literárních recenzí, statí a studií v zahraničních periodikách, několik set pořadů pro Hlas Ameriky. Bohatá je i jeho práce překladatelská. V první polovině 60. let měl Josef Škvorecký značný autorský podíl na filmech, většinou detektivních: *Zločin v dívčí škole, Zločin v šantánu* či *Farářův konec*.

Swing na malém městě (Praha 2002) je vzpomínkovou knížkou na náhodský orchestr Miloslava Zachovala (významný amatérský swingband protektorátní éry).

Románem *Obyčejné životy* (2004) se Škvorecký u příležitosti svých osmdesátých narozenin symbolicky rozloučil s Dannym Smiřickým, jeho kosteleckými přáteli a spolužáky z tamějšího gymnázia. Samotný autor Josef Škvorecký pohlíží s odstupem času ke svým raným prózám s pokusem uvést na scénu znovu Náchod jako modelový prostor pro reflexi celé české společnosti.

Domácí čtenářská veřejnost o knihy napsané v exilu projevila zájem výrazně po roce 1990, zejména pak z autorovy generace, kteří Škvoreckého představili také mladším generacím. Jedná se zejména o Prima sezónu a Tankový prapor. Po nich přišly *Hříchy pro pátera Knoxe* a reedice všech tří knih o poručíku Borůvkovi. Nakladatelství Atlantis následně vydalo *Mirákl a Příběh inženýra lidských duší*, Odeon se postaral o román *Scherzo capriccioso*. Společnost Josefa Škvoreckého připravila začátkem devadesátých let hned několik publikací s méně známými (zejm. básnickými a publicistickými) texty, často jinde dosud nepublikovanými.

Po pádu komunismu se očekával velký hlad po autorech dosud zapovězených, kteří žili buď v exilu, nebo byli odkázáni na samizdatové nebo strojopisné edice. Od roku 1991 vycházejí v Čechách Sebrané spisy Josefa Škvoreckého. První svazek vyšel v roce 1991 v Odeonu. Spojnicí mezi Škvoreckým a Odeonem byl jednak Škvoreckého celoživotní přítel a dlouholetý odeonský redaktor Vladimír Justl a nakonec Škvorecký sám, který v Odeonu jako redaktor začínal, kde vydával dvouměsíčník Světová literatura.²⁹ Od druhého svazku knihy vydával Ivo Železný. V letech 2006 – 2007 edici vydávala Literární akademie (Soukromá vysoká škola Josefa Škvoreckého) v Praze a v nové grafické úpravě vydala svazky 26 – 31. Od roku 2008 edici vydává Books and Cards.³⁰ Zatím poslední svazek v edici J. Škvorecký (č. 41) vyšel v roce 2016. Edici Sebraných spisů Josefa Škvoreckého řídí Vladimír Justl, romány připravuje k vydání Michal Příbáň, Michael Špirit je editorem publicistických a esejistických textů.

²⁹ FALTÝNEK, Vilém. *Škvorecký a Salivarová píšou už sedmou detektivku*. Radio Prague International, 20. 05. 2007 [cit. 2020-02-17]. URL: <<https://www.radio.cz/cz/rubrika/knihy/skvorecky-a-salivarova-pisou-uz-sedmou-detektivku>>.

³⁰ *Spisy Josefa Škvoreckého*. Wikipedie, otevřená encyklopedie [cit. 2020-02-17]. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Spisy_Josefa_%C5%A0kvoreck%C3%A9ho>.

2.3 Sepětí Josefa Škvoreckého s Náchodem

V kontextu literárního místopisu Náchoda je téma vztahu života a díla Josefa Škvoreckého k Náchodu předmětem celé řady publikací. Některé z těchto knih jsou přímo z pera Škvoreckého *Náchod to krásné město Kostelec* (1994) a *Swing na malém městě* (2002). Dále je k dispozici kniha Ivany Votavové *Literární místopis Náchodska* (1999), od Tomáše Mazala *Putování k Port Arthuru: cestopis Zbabělců* (2007), Fettersův *Josef Škvorecký a Náchod* (2012) a nejnovější publikaci – Fettersův *Průvodce Náchodem Josefa Škvoreckého* (2017).

V postavách Škvoreckého románů lze rozpoznat některé místní osobnosti. Ve *Zbabělcích* je to kupř.: Benno – trumpetista a skladatel Pavel Bayerle (autor hitu *O nás dvou*), dále Lexa – Vladimír Stejskal, saxofonista náchodského Orchestru Miloslava Zachovala, Harýk – skladatel Jaroslav Celba, (mj. autor hudby k večerníčkům), Fonda – Vladimír Šilhánek, saxofonista náchodského Orchestru Miloslava Zachovala, Přema Skočdopole – syn trafikanta Přemysl Nejezchleba (později se usadil v Austrálii), Rost'a Pitterman – náchodský pedagog a výtvarník Bohumír Španiel, Dagmar Dreslerová - Marie Dyntarová. Také postava, která je ve Škvoreckého prózách přítomná velmi často, Irena, má svůj reálný předobraz v Jaroslavě Fibírové. Postava Ireny představuje dívku, ženu, kterou má Danny vysněnou, po které prostě touží. Dívka je křehká a mírumilovná. Danny by k tomu ještě jistě přidal, že je hloupá. Přestože pro něj byla téměř každá holka „hloupá,“ postava Ireny opravdu převážně nevynikala inteligencí či výraznou osobností. Předobrazem Ireny byla Jaroslava Fibírová, krásná horolezkyně, za války „totálně nasazená“ na poště, randící s horolezcem Zdeňkem. Další – Smiřického kosteleckou láskou – byla Marie (*Prima sezóna*) či Dagmar (*Zbabělci*) Dresslerová. Obě blond'até krásky měly předobraz v jediné náchodské slečně, která se jmenovala Marie Dyntarová (vdaná Nosková).³¹

Již 25. ledna 2008 zemřela Marie Štichová (Lizetka) a o rok později, 20. prosince 2009, Bohumír Španiel – z několika knih známý (Rost'a Pittermann). Škvorecký (Danny) odešel ve věku 88 let, a to v lednu 2012. Postupně bohužel odcházeli i další Josefovi přátelé. Dne 15. srpna 2012 zemřela Marie Nosková (Marie Dreslerová z *Prima sezóny*) a 9. srpna téhož roku Ladislav Čerych (Sepronže Zbabělců). Dne 27. února 2013 zemřel ve věku 88 let také Jaroslav

³¹*Společnost Josefa Škvoreckého: Kapitoly ze života a díla Josefa Škvoreckého.*, 4. prosince 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=5131>>.

Celba (Harýk), 10. března téhož roku jej ve věku 86 let následoval další z náchodských tvůrců této generace animátor a kreslíř Jaroslav Cita a 16. prosince téhož roku další z nejbližších a celoživotních přátel-hudební publicista Lubomír Dorůžka, který sice nepatřil mezi „Kostelecké“ protagonisty Škvoreckého románů, ale byl však tím, kdo Josefu Škvoreckému a jeho ženě Zdeně během jejich kanadského exilu zprostředkoval kontakt s domovem³².

Publicista a esejista Tomáš Mazal v roce 2007 na základě unikátních dobových pramenů (např. jím objevený původní strojopis knihy *Zbabělci*, dodnes považovaný za ztracený), náhodně objevené autentické mapy Náchoda (ze 40. let, kterou v roce 1945 Josef Škvorecký doplnil vlastnoručními poznámkami – označením míst a dějů události z románu *Zbabělci*), neznámé korespondence Josefa Škvoreckého (s Marií Štichovou, Lubomírem Dorůžkou atd.), výpověďmi "hlavních postav" o období let 1944 – 1955 rekonstruuje podněty a důvody vedoucí k sepsání románu "Zbabělci". Na pozadí sledujeme i vlastní životopis Josefa Škvoreckého. Další rovinou je putování tří přátel současným Náchodem. Na příslušných místech města se poutníci zastavují a ukázkami (četbou z knihy *Zbabělci*) evokují genia loci dávného románového děje – května 1945. Další rovinou volně propojující celou knihu je platonický milostný vztah hlavní postavy *Zbabělců* (i pozdějších knih Josefa Škvoreckého) Dannyho k dívce zvané Irena. Kniha je psaná přitažlivým jazykem, schopna oslovit širokou veřejnost, především mladé čtenáře. Mazalova interpretace Škvoreckého *Zbabělců* spolu s historickou mapou města (doplněnou poznámkami Josefa Škvoreckého) na každý pád více konkretizují představy čtenářů o dějišti románu, čímž by mělo dojít k umocnění čtenářského prožitku. Návštěvou města, resp. navštívením konkrétních míst (i přes skutečnost, že vývoj města byl poznamenán stavebními úpravami) a provedením jejich komparace se Škvoreckého mapou se čtenářům nabízí jedinečná možnost sžít se s pocity a osobními prožitky Dannyho a dalších aktérů *Zbabělců*, které Škvorecký v tomto románě tak bravurně líčí.

Kniha Aleše Fetterse *Josef Škvorecký a Náchod* (2012) přibližuje čtenářům podněty, které vytvářely spisovatelův vztah k jeho rodnému městu, a ukazuje, jakým konkrétním způsobem se tak dělo. Kniha obsahuje citace zhruba z dvaceti jeho knih, jež jsou spolu se vzájemnou korespondencí A. Fetterse a J. Škvoreckého dvěma hlavními zdroji.

³² NEZBEDA, Ondřej-KUNDRA, Ondřej. *Můj Přítel Errol*. Respekt, 8. 1. 2012. [cit. 2020-02-18]. URL: <<https://www.respekt.cz/tydenik/2012/2/muj-pritel-errol>>.

2.4 Vybrané prózy Josefa Škvoreckého vztahující se k Náchodu

Pro tvorbu Josefa Škvoreckého je příznačná autostylizovaná postava hlavního hrdiny, a také dějiště románů. Nejedná se přitom o romány autobiografické. Autobiografií oproti tomu rozumíme epický literární žánr, jakousi formu biografické prózy, ve které je autor hrdinou svého díla. Toto slovo je složeno z řeckých slov „autos“ – sám, „bios“ – život a „grafein“ – psát. Autobiografií v širším smyslu rozumíme umělecké dílo, v němž jeho autor nějakým způsobem ztvárňuje události svého života. Do objektivně existujícího životního prostoru, měřitelného pomocí zeměpisných souřadnic a biografických dat, dle Posledního³³ zasahuje odlišný „prostor bytí“, spočívající v řeči symbolů a v jazyce typizačních schémat. Zásahem „prostoru bytí“ do běžné reality vzniká kulturní sociolekt, který obsahuje významové napětí mezi zobecňováním zkušeností a diferenciací prožitků. Jedná se o sociální dialekt, tedy formu jazyka, jejíž používání je omezeno v určité sociální skupině daného jazykového společenství.

Literární autobiografie může mít několik podob. Škvoreckého romány nejsou autobiografické v přímém smyslu. Škvorecký ke svým čtenářům nepromlouvá osobně, ale prostřednictvím stylizované postavy Dannyho Smiřického a dějiště jeho vybraných románů není jeho rodný Náchod, nýbrž fiktivní Kostelec. Jedná se o romány *Zbabělci* (1958), *Sedmiramenný svícen* (1964), Škvoreckého *Bassaxofon* (1967), *Tankový prapor* (1971), *Mirákl* (1972), *Prima sezóna* (1975), *Příběh inženýra lidských duší* (1977) a román *Obyčejné životy* (2004).

První z románů Josefa Škvoreckého, v nichž vystupuje Danny Smiřický i prostředí českého maloměsta jsou *Zbabělci*. Román je především výpovědí o české poválečné společnosti. Román byl napsán již v roce 1948, vydaný však až o deset let později. Časový rámec děje je zasazen do jediného týdne na samém konci druhé světové války. Každý den se zde líčí v samostatné kapitole. Děj se odehrává ve východočeském maloměstě Kostelec, které (s ohledem na biografická data) evokuje uspořádání časoprostoru v textu události spojené s existující českým městem Náchodem. Pro potřeby výzkumu a naplnění cíle této práce bude fikční prostor tohoto románu použit pro vytvoření malé mapy. Podle knihy lze tak projít celé náměstí – radnici či poštu (viz obr. č. 3), hotel U Beránka (viz obr. č. 4), ale také mnoho

³³ POSLEDNÍ, Petr. *Paměť hor: z literárního povědomí východních Čech po roce 1945*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001, s. 4. ISBN 80-7041-592-4.

dalších míst jako třeba Gymnázium Aloise Jiráska (viz obr. č. 5), které Škvorecký navštěvoval od září 1935 do léta 1943, kdy tam maturoval, v tamní kapli ministroval a ve školním časopise uveřejnil svou první povídku, nebo hostinec Port Artur (viz obr. č. 6), ve kterém zkoušela jazzová kapela, či kousek dále u řeky Metuje Běloveské lázně. V Náchodě na Kamenici stále stojí i dům čp. 136 (viz obr. č. 7), který sice není rodným Škvoreckého domem (tím je dům čp. 266 na Komenského ulici), ale je to dům, z něhož Škvorecký vycházel do školy a ve kterém svého času bydlel. V tomto bytě bylo shodou okolností v listopadu 1989 založeno náchodské Občanské fórum. A velmi úsměvné je to, co se v přízemí domu nachází dnes. Tam, kde žil nesmělý, lyrický a povětšinou jen platonicky po dívkách nešťastně toužící Danny, dnes mj. sídlí prodejna Sex shop. Předobraz Kostelce, jak jej Škvorecký modeluje v románu *Zbabělci*, je dodnes velmi dobře dohledatelný i v prostředí moderního Náchoda, zejména prostřednictvím naučné stezky, kterou tvoří síť informačních tabulek (kupř. na chodníku před výše zmíněnou prodejnou Sex shopu – viz obr. č. 8), či jiných forem připomínek odkazu Josefa Škvoreckého, i nemateriální povahy, které jsou zmíněny v další části této práce.

Pro obyvatele Náchoda, více než pro kohokoliv jiného, jsou zejména svými dějovými kulisami přitažlivá i další Škvoreckého díla: *Prima sezóna* je soubor šesti povídek. Děj knihy se opět odehrává ve fiktivním městě Kostelec v období Protektorátu Čechy a Morava. *Tankový prapor* je snahou Škvoreckého s humorem se vypořádat s nekonečnými měsíci, které každý mladík v pouťorovém totalitárním Československu musel trávit na vojně. Příběh se odehrává v několika podzimních měsících r. 1951 ve vojenské posádce v městečku Kobylec a je členěn do devíti kapitol. Hlavní hrdina, intelektuál v roli velitele tanku – doktor filozofie Danny Smiřický je člověkem bojácným, byť svědomitým, který je v rámci povinné vojenské služby přidělen k tankovému praporu. Z dalších Škvoreckého románů, majících pro výzkumný záměr této práce význam, lze uvést *Sedmiramenný svícen*. Prostřednictvím několika povídek Josef Škvorecký očima Dannyho Smiřického popisuje utrpení a postupné vyhlazování židovských obyvatel maloměsta Kostelce. *Nové canterburské povídky*: najdeme zde Škvoreckého popis města Náchoda, příhod a jeho pocitů. *Bassaxofon* je další z próz „kosteleckého cyklu“, v nichž se autor ve svých vzpomínkách vrací do rodného městečka v čase gymnaziálních let, spadajících do období protektorátu. *Swing na malém městě*: Josef Škvorecký prostřednictvím Dannyho Smiřického vypráví o kosteleckém orchestru Miloslava Zachovala a o jeho přátelích z řad hudebníků. *Mirákl*: Zde se opět setkáváme (s nyní již odrostlým) Dannym Smiřickým v podobě učitele na dívčí škole, avšak s jeho typickými rysy a chováním (láska,

kapavka a něžnosti...). V něm najdeme i epizodu o sestřích z broumovského benediktinského kláštera, který leží v blízkosti Náchoda. *Příběh inženýra lidských duší*: Danny jím zakončuje svou životní cestu v emigraci jako profesor na torontské univerzitě, kde vzpomíná na svůj život v Kostelci. Škvorecký tak v románu spojuje dvě hlavní životní etapy, kanadskou současnost a kosteleckou minulost. Jako profesor na univerzitě rozebírá s typickou nadsázkou pocity emigranta v cizí zemi.

Škvorecký uvedená díla situuje do Náchoda pravděpodobně však předně z toho důvodu, že předobraz malého města mu pro zobrazení „bludiště světa“ poskytl vhodný materiál k tomu, aby na iluzi uzavřeného fikčního světa situované do autentizovaného prostoru maloměsta mohl ukázat ony závažné otázky, které na moderního člověka dotírají čím dál intenzivněji. Od těchto otázek je nutno oddělit takovou čtenářskou recepci³⁴, která může v knihách vedle odpovědí na existenciální otázky hledat také naopak možnost, jak „zútlunít“ prostor vlastní každodennosti prostřednictvím iluze, kterou literatura vytváří. Kostelec byl zvolen z důvodu typizace. Náchod je jen jeden (až snad na nějakou vesničku v Jižních Čechách), kdežto Kostelců je celá řada.

2.5 Shrnutí kapitoly

Přestože Škvorecký svůj celý život neprožil v Náchodě, nezanevřel na něj a v některých svých literárních dílech mu naopak věnoval určitý prostor, který ve spojení s jeho vzpomínkami dal v roce 1938 vzniku paměťové mapy (viz příloha B této práce). V ní jsou zaznamenány konkrétní události, na které Škvorecký vzpomíná. Jedná se o události z románu *Zbabělci* a souboru povídek *Prima sezóna*. Nejen tato, ale i další Škvoreckého díla (uvedená v poslední výše uvedené podkapitole), jsou v mnohém autobiografická. Přestože Náchod nazývá Kostelcem, sebe a své kamarády označuje jinými jmény, zejména Škvoreckého přátelé, pamětníci historických událostí v Náchodě a obyvatelé Náchoda ze spojení Škvoreckého popisu míst a dialogů poznají, že hlavním hrdinou výše uvedených titulů je on v prostředí svého rodného Náchoda. Jako exilový vydavatel samizdatové literatury v zahraničí měl pak Škvorecký velký význam pro řadu spisovatelů, kteří u nás v té době nemohli publikovat. S mnoha nakladatelskými redaktory tak napomáhal šíření české i slovenské literatury a kultury ve světě.

³⁴ Jedná se o aktivní vztah individuálních příjemců a společenských skupin čtenářů ke konkrétním literárním dílům realizovaný jejich čtením.

3. PŘIPOMÍNKY ODKAZU JOSEFA ŠKVORECKÉHO

Ještě v roce 1989 se v České republice o Josefu Škvoreckém mnoho nemluvalo. Naopak – tehdejší politickou reprezentací byl pro svůj nesouhlas s tímto režimem zatracován. Ani v Náchodě proto ještě v tomto roce nenalezneme žádný symbol, který by nám jeho odkaz připomínal. V této kapitole budeme zkoumat, jakými způsoby a kým je odkaz Josefa Škvoreckého za uplynulých 30 let v prostoru Náchoda i mimo něj realizován (vytvářen a předáván), tedy zdali se místa paměti odkazu Josefa Škvoreckého vytvářejí, případně i přetvářejí a pokud ano, jakých nabývají forem.

3.1 Realizace odkazu J. Š. městem Náchod

3.1.1 Udělení čestného občanství

V rámci první návštěvy Škvoreckého po jeho emigraci v roce 1969 v Náchodě, ke které došlo na pozvání náchodského Občanského fóra mu dne 14. května na místní radnici předsedou MěNV v Náchodě Miloslavem Čermákem³⁵ uděleno čestné občanství města: „*Vážený pane doktore Škvorecký, Městský národní výbor v Náchodě oceňuje vaše zásluhy. Vaše rodné město Náchod vám s hlubokou vděčností uděluje čestné občanství. Přejeme hodně zdraví a těšíme se na další vaše díla a na další návraty. Brány našeho města jsou i pro vás a pro vaši paní stále dokořán. Brány města i naše srdce.*“³⁶

3.1.2 Literárně hudební večer

V rámci třetí Škvoreckého „polistopadové“ návštěvy v roce 1996 byl na pozvání města Náchoda hostem Literárně hudebního večera v divadle Dr. Josefa Čížka, na které spolu se svojí manželkou Zdenou Salivarovou hovořil o svém spisovatelství.

³⁵ tehdy ještě jako předseda MěNV Náchod

³⁶ KRIŠTOV, Václav. *Josef Škvorecký: 1990 Po jednadvaceti letech doma*, 1. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=5277>>.

3.1.3 Památník na hrobu rodičů Josefa Škvoreckého

V pondělí 14. dubna 2014 v 15 hodin na Staroměstském hřbitově v Náchodě proběhla pietní akce³⁷, při které byl Josefu Škvoreckému na hrobě jeho rodičů odhalen pomník (viz obr. č. 27) kameníka Luboše Mědíčka z Řešetovy Lhoty. „*Památník na hrobě rodiny Škvoreckých připomene našeho významného rodáka, který se takto symbolicky "vrací ke svým",*“ uvedla mluvčí města Náchod Nina Adlof. „*Dnešek je jednou z příležitostí, jak chceme slavnému rodákovi vzdát hold. Tím dalším počinem bude v květnu v rámci studentského festivalu Náchodská Prima sezóna odhalení lavičky Josefa Škvoreckého a v září u příležitosti spisovatelových nedožitych 90. narozenin uspořádání výstavy v Městské knihovně. Letošní rok je pro Náchod ve znamení mnoha výročí*“, uvedl starosta města Jan Birke při odhalení pomníku a poděkoval Mgr. Věře Vlčkové, člence městského zastupitelstva, která s nápadem na realizaci pomníku vedení města oslovila.

3.1.4 Dannyho kavárna v hotelu U Beránka

Vydáme-li se z Literární kavárny Prima sezóna na náměstí, pak vpravo pod zámeckým kopcem narazíme na secesní budovu – hotel U Beránka, která byla otevřena 7. února 1914, tedy více než dva měsíce před vlastním slavnostním otevřením secesní budovy hotelu a Městského divadla, které se konalo v neděli 26. dubna 1914. Budova se stala nejen architektonickou dominantou severní strany náměstí, ale i důstojným společenským centrem města. Dne 16. října 1999 byla kavárna slavnostním křtem pojmenována podle nejznámějšího hrdiny Škvoreckého knih Dannyho Smiřického. Cedulku pokřtil sám spisovatel, který město navštívil u příležitosti svých 75. narozenin. V těchto secesních interiérech restaurace a kavárny sedával mladý Danny Smiřický, přemýšlel o holkách, jazzu a svém saxofonu a pozoroval ruch náměstí. Určitě v té době mladý Škvorecký vůbec netušil, kam až ho osud zavede. V této kavárně, čítající 60 míst, Škvorecký rozjímal nad vůní kávy z pražených bukvic³⁸. Široké okno kavárny tak i po letech dokáže zprostředkovat pohled, kterým stejně jako Dany může návštěvník kavárny pozorovat, jak jde život na náměstí.

³⁷ Pomník na hřbitově byl odhalen zhruba měsíc před termínem slavnostního odhalení Lavičky Josefa Škvoreckého na Masarykově náměstí.

³⁸ pravá káva byla v Němci v tehdy okupované Evropě vzácností

3.1.5 Park osobností

Pokračujeme-li podél hotelu, projedeme uličkou v jeho rohu a dostaneme se do parku osobností (viz obr. č. 28), který je jednou z posledních připomínek odkazu Josefa Škvoreckého. Veřejnosti byl totiž zpřístupněn teprve v květnu 2017. I zde můžete posedět na dřevěné lavičce s destičkou a popiskem. Každá ze dvanácti laviček je přitom věnována jedné z dvanácti osobností, které jsou úzce spjaty s historií města. Ve vrcholu parku je instalována třímetrová plastika meče rytíře Hrona – zakladatele Náchoda. Ve druhé části parku jsou instalovány herní prvky pro děti. Více informací se o nich návštěvník může dozvědět pomocí destičky s QR kódem a svého chytrého telefonu. Zde je patrná snaha města „jít s dobou“ a přizpůsobit se novým technologiím, které umožní téměř s okamžitostí zpřístupnit maximum informací. Místo ale také slouží k odpočinku či k debatám, ať již osobním nebo společenským.

3.1.6 Škvoreckého lavička

Škvoreckého lavička, zajímavá zejména svým ztvárněním, je v Náchodě jen jednou z dalších připomínek jeho odkazu trvalou součástí veřejného prostoru na centrálním Masarykově náměstí. Jedná se o bronzovou sochu J. Škvoreckého v nadživotní velikosti sedící na lavičce, s typickými brejličkami, ležérně opřený o bytelné opěradlo, nohou přes nohu a kloboukem ledabyle vedle položeným zády k náchodskému zámku podstavce tvoří hřbety knih. Na lavičku (viz obr. č. 26), která se nachází v odpočinkové zóně v historickém centru města si mohou návštěvníci k J. Škvoreckému přisednout a s pozadím náchodského zámku se i následně vyfotografovat. Za svými zády má nejen krásně zrestaurovaný kostel sv. Vavřince, ale také náchodský zámek a pod ním secesní hotel z roku 1904, s farou a Starou radnicí, kde dnes sídlí Městské informační centrum. Už několik dní po smrti spisovatele vznikl tento nápad spontánně. Přišel s ním renomovaný a uznávaný náchodský architekt Aleš Krtička, autor náchodského autobusového nádraží či v loňském roce otevřeného hasičského polygonu ve Velkém Poříčí. Předlohou se stala spisovatelova fotografie pořízená asi v 80. letech ve Varšavě při posezení s muzikologem, publicistou a překladatelem Lubomírem Dorůžkou. Město zadalo požadavky na sochu slavného rodáka, a nakonec zvítězil návrh sochaře Josefa Faltuse ze Záryb u Kostelce nad Labem. Lavička je popsána útržky textů z knih a citátů, ale kvůli patinování se dají jen těžko přečíst. Podle autora díla, sochaře Josefa Faltuse jde údajně o záměr, aby se ten, kdo je všímavý, zdržel u sochy déle a zkusil

rozluštit, co je na ní napsáno. Její slavnostní odhalení se uskutečnilo v neděli 11. května 2014, v roce nedožitých devadesátých narozenin spisovatele. Byla odhalena za zvuku saxofonu, tedy typického hudebního nástroje pro hlavního hrdinu několika Škvoreckého knih Dannyho Smiřického. Vernisáže hned dvou dalších výstav se uskutečnily v den odhalení tohoto památníku. Od téhož roku zde v rámci Festivalu Prima sezóna začínají procházky po stopách Josefa Škvoreckého.

3.1.7 Vzpomínkový večer v Městském divadle Dr. Josefa Čížka a busta J. Š. v MK Náchod

V reakci na lednovou zprávu o autorově skonu se v únoru 2012 v Městském divadle Dr. Josefa Čížka v Náchodě uskutečnil vzpomínkový večer, kterým provázela Lydia Baštecká, tehdejší ředitelka Státního okresního archivu v Náchodě. Příjemnou atmosféru dotvářela jazzová kapela Swing Sextet a nechyběla ani řada významných hostů. Studenti Jiráskova gymnázia nabídli svoji spolupráci, a to zejména při přípravě výstavy, která se uskutečnila ve foyer divadla.

V rámci vzpomínkového večera uspořádaného městem Náchod v Městském divadle Dr. Josefa Čížka byla také slavnostně odhalena a vystavena Škvoreckého busta (viz obr. č. 32), kterou vytvořil sochař Jindřich Roubíček³⁹ dle předlohy Josefa Škvoreckého, který do Náchoda v roce 1999 zavítal. Busta byla následně umístěna do zdejší knihovny.

3.1.8 Výstava s názvem „Hrdý Náchod'ák Josef Škvorecký“

Město Náchod ve spolupráci s Regionální Muzeem v Náchodě a Státním okresním archivem Náchod uspořádalo pro širokou veřejnost na v pondělí 25. června 2018 od 16 hodin na vernisáž výstavy pod názvem „Hrdý Náchod'ák Josef Škvorecký“. Paní Zdena Škvorecká městu Náchod prostřednictvím Společnosti Josefa Škvoreckého zapůjčila část pozůstalosti svého manžela. Nejzajímavější předměty jako jsou osobní ocenění, čestné doktoráty, fotografie, obrazy nebo Škvoreckého knihy v překladech do nejrůznějších světových jazyků včetně japonštiny si mohli zájemci prohlédnout v rámci výstavy až do 2. 9. 2018.

³⁹Jindřich Roubíček (1934-2016) - muzikant, dirigent, výtvarník, sochař, restaurátor, badatel, skladatel, učitel, kulturní organizátor a ředitel GVÚ v Náchodě v letech 1972-1993

3.1.9 Výstavní síň J. Š.

Město Náchod od roku 2016 pomýšlí na záměr zřídit v přízemí staré radnice výstavní vzpomínkovou síň věnovanou pouze Josefu Škvoreckému. Město Náchod uvažuje o záměru na zřízení výstavní vzpomínkové síně věnované Josefu Škvoreckému. Významným partnerem podílejícím se na tomto projektu bude Společnost Josefa Škvoreckého (SJŠ) zastoupená Václavem Křištofem. SJŠ bude městu nápomocna při zajištění výstavních materiálů týkajících se života a díla slavného náchodského rodáka jak z tuzemska, tak z kanadského Toronta. Dne 8. února 2016 schválila Rada města Náchoda na svém jednání uzavření memoranda o spolupráci mezi městem Náchod a Společností Josefa Škvoreckého (usnesení č. 46/1310/16). Ve středu 2. března téhož roku bylo uzavřeno memorandum o spolupráci mezi městem Náchod a SJŠ. Za město Náchod podepsal dokument starosta Jan Birke, za SJŠ přiložil svůj podpis její předseda Mgr. Václav Křištof. Oba se tak zavázali ke spolupráci v oblasti získávání dokumentů, tiskovin, fotografií, audio a video záznamů a písemnosti ze života a díla Josefa Škvoreckého, Zdeny Škvorecké a exilového nakladatelství '68 Publishers s cílem vybudovat trvalou expozici věnovanou životu a dílu tohoto slavného náchodského rodáka.⁴⁰

3.2 Realizace odkazu J. Š. Náchodskou Prima sezónou, o.p.s.

3.2.1 Náchodská Prima sezóna

Škvorecký měl Náchod spojený zejména se svým mládím, kdy studoval na náchodském gymnáziu. A právě toto jeho studentské období bylo základním kamenem studentského festivalu Prima sezóna, který se konal v Náchodě poprvé v květnu 1998. Památce Josefa Škvoreckého patří již od roku 1998 festival Náchodská Prima sezóna, který představuje uměleckou tvořivost náchodských studentů a žáků. V pěti květnových dnech provází nejen studenty, ale i veřejnost světem divadelní a literární tvorby, ale nabízí také nejrůznější workshopy, hudební vystoupení a soutěže mladých básnických, spisovatelských nebo filmových talentů. Myšlenka ale vznikla již v roce 1997. Jejím autorem byl PhDr. Jaroslav

⁴⁰Výstavní vzpomínková síň Josefa Škvoreckého [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.mestonachod.cz/zivot-v-nachode/kultura/josef-skvorecky/>>.

Suchý (1921–2002), ředitel Městské knihovny v Náchodě, starší spolužák a přítel Josefa Škvoreckého, alias Jarka Mokry v *Prima sezóně*, který přišel s nápadem, aby všechny náchodské kulturní organizace uspořádaly společný kulturní týden a nazvaly ho Náchodská Prima sezóna jako reminiscenci na knihu pana Škvoreckého. Na první ročník byly pozvány školy okresu Náchod. Festival se velice líbil a postupně narostl do rozměrů celostátních. Postupně si organizace festivalu vyžádala vznik občanského sdružení Náchodská Prima sezóna, o.p.s. (instituce založená městem Náchod), která festival zastřešuje.

Náchodská Prima sezóna (NPS) je dnes již tradičním celostátním víceoborovým festivalem studentské umělecké tvořivosti. Celostátní festival NPS nabízí studentům základních, středních a vyšších odborných škol příležitost představit svou tvorbu v uměleckých oborech, jako jsou divadlo, literatura, film, fotografie, hudba a výtvarná tvorba. Soutěžní i nesoutěžní přehlídky v daných uměleckých oborech probíhají v prostorách Městského divadla Dr. Josefa Čížka, Městské knihovny Náchod, ZUŠ Náchod, kina Vesmír a Masarykova náměstí v Náchodě. Součástí NPS jsou hudební vystoupení, workshopy a odborné dílny pod vedením zkušených lektorů a výtvarné soutěže pro děti. Jedná se o tyto kategorie:

Divadlo: Divadelní část je koncipována jako soutěžní přehlídka studentského divadla umožňující setkání studentských divadelních kolektivů, prezentaci a konfrontaci výsledků jejich práce. Hlavním cílem přehlídky je podpora zájmu studentů o divadelní aktivity, vzájemná inspirace a kultivace studentské divadelní činnosti. Součástí Celostátního festivalu studentské tvořivosti v Náchodě byla od r. 1998 i přehlídka divadelních souborů, v letech 2003-2008 včetně byla i postupová Celostátní přehlídka studentského divadla s výběrem na Jiráskův Hronov. Od r. 2009 Celostátní přehlídka studentského divadla pokračuje v Ústí nad Orlicí jako Mladá scéna, čímž se Náchodská Prima sezóna se vrátila k modelu, který byl realizován v letech 1998 – 2002.

Hudba: Nesoutěžní část festivalu, koncerty hudebníků, hudebních skupin a orchestrů včetně tradičního jazzového v secesní budově Městského divadla Dr. Josefa Čížka, plný luxusního jazzu v podání předních českých interpretů a dále spousta venkovních hudebních performancí během celého festivalu.

Film: Soutěžní filmová přehlídka se koná ve spolupráci s centrem podpory uměleckých aktivit IMPULS Hradec Králové. Soutěž je určena převážně studentům základních a středních

škol, vyšších odborných škol a základních uměleckých škol (ZUŠ). Do soutěže se přijímají snímky v kategoriích hraný film, dokument a reportáž, animovaný a experimentální film a videoklip.

Literatura: Nedílnou součástí festivalu je literární soutěž, které se mohou zúčastnit studentky a studenti z celé České republiky. Soutěžít mohou jednotlivci i školy, a to jak v poezii, tak v próze.

Fotografie: Fotografická část nabízí studentskou foto soutěž, která je již tradiční součástí festivalu. Dále vernisáže, známých i méně známých umělců a fotografů a v neposlední řadě fotografické dílny a workshopy, které se týkají, jak klasické fotografie, tak i netradičních technik a uměleckých foto disciplín. Posláním soutěže je konfrontace tvorby mladých fotografů do 21 let, středoškoláků, kteří nejsou na své tvorbě existenčně závislí. Soutěž a následné výstavy mají za úkol nejen představit to nejlepší, co se v posledním období zrodilo v mládežnické kategorii na celostátní úrovni, ale i napomoci k dalšímu uměleckému růstu amatérské fotografie. Nedílnou součástí foto sekce je samotná prezentace studentské tvorby.

Prímový den: Hudebně – divadelní představení dětí speciálních škol regionu ve spolupráci s Praktickou školou, Základní školou a Mateřskou školou Josefa Zemana. Hlavním cílem a zároveň podstatou celé akce je umožnit co největšímu počtu handicapovaných dětí a jejich učitelům vzájemné setkání, výměnu zkušeností a dát prostor k aktivní účasti hudebním, divadelním či tanečním vystoupením a také připomenout majoritní společnosti, že tyto děti s naší podporou dokáží mnohé. Takto tyto události v roce 2016 zaznamenala kronikářka města Náchoda Mgr. Alena Čtvrtečková: *„Po celý čtvrtek 12. května se na venkovním jevišti v rámci Dětské Prima sezóny vystřídalo 11 divadelních souborů ze škol a školek. – Soutěžní části festivalu se zúčastnilo přibližně 220 studentů z 25 škol, a to v sekcích literární, výtvarné, filmové, fotografické a divadelní. – Odpoledne 13. května došlo v Malém sále divadla k předávání cen NPS z rukou starosty města Jana Birke a patrona NPS Ondřeje Kepky.“*

Workshopy: Doprovodná část festivalu v oborech jako je divadlo, fotografie, hudba a výtvarnictví včetně ukázek a prezentace odborníků.

Dětská PS: Divadelní a výtvarná přehlídka určená pro školky, školy, dětské skupiny či zájmové kroužky.

Další – v pořadí již 23. ročník NPS, se plánoval na 11. – 15. května 2020. S ohledem na opatření státu a vyhlášení nouzového stavu ve věci šíření nákazy koronavirem COVID -19 se tento ročník vůbec neuskutečnil.

Ukázka způsobu, jakým je v kronice prezentován průběh konání akce – festivalu NPS, konané v roce 2018, který zaznamenala kronikářka města Náchoda Alena Čtvrtečková, je uvedena v příloze F této práce.

3.2.2 *Procházky po stopách Josefa Škvoreckého*

Josef Škvorecký tyto procházky pozorně sledoval a velice je vítal. Při své poslední návštěvě Náchoda v roce 2004 dokonce překvapil účastníky literární procházky, když je v Port Arthuru přivítal osobně. Procházka se stala nedílnou součástí přehlídky studentské tvořivosti Náchodská Prima sezóna. Procházky zahájil někdejší dlouholetý náchodský knihovník Jaroslav Suchý, po němž štafetu převzala ředitelka Státního okresního archivu v Náchodě Lydia Baštecká, po ní prof. Štěpán Macura z Jiráskova gymnázia, nyní provází Daniel Šafr (Škvorecký Café) nebo pracovnice Městské knihovny (Mgr. Blanka Nešetřilová, popř. někdo jiný v rámci festivalu). Lavička (viz obr. č. 26) je zároveň výchozím bodem pro naučnou stezku, kterou v roce 2014 nechalo zřídit město Náchod. Zatím poslední procházkou, která se uskutečnila ve středu 15. května 2019, provázeli pracovníci Městské knihovny Náchod – Mgr. Ivana Votavová a Marek Vašíček. Procházky končí se vždy v legendárním hostinci Port Arthur, kde statně začíná část děje Škvoreckého Zbabělců. V roce 2017 Město Náchod vydalo trojjazyčnou publikaci (Czech, Polish, English) Aleše Fetterse s názvem *Průvodce Náchodem Josefa Škvoreckého* jako pozvánku na procházku Náchodem po stopách Danny Smiřického, literárního „já“ spisovatele Josefa Škvoreckého tak, jak jej popsal ve svém stěžejním díle Zbabělci. Jednotlivá místa a cesty si sám Škvorecký zaznamenal na pláněk Náchoda z roku 1938, jehož reprodukci nalezneme pod obalem knížky Tomáše Mazala Putování k Port Arturu.

3.2.3 *Vzpomínková výstava*

První vzpomínková výstava na Josefa Škvoreckého, jejímž pořadatelem byla NPS, se uskutečnila v květnu 2012, a to ve výstavní síni Muzea Náchodska (dříve Regionální muzeum

v Náchodě) v budově Základní umělecké školy na rohu Zámecké a Tyršovy ulice. K vidění byly fotografie, knihy i řada dalších zajímavých dokumentů.

3.3 Realizace odkazu J. Š. Městskou knihovnou Náchod, o.p.s.

3.3.1 Čtení pro Josefa Škvoreckého

Pro čtenáře děl Josefa Škvoreckého, jeho příznivce a přátele v připomínce na je dvaadevadesáté výročí narození Městská knihovna Náchod, o.p.s. (instituce založená městem Náchod) ve spolupráci s Jiráskovým gymnáziem dne 21. září 2016 po vzoru pražské akce Čtení pro Josefa Škvoreckého zorganizovala vlastní tradici předčítání úryvků z jeho děl. Ve středu dne 21. září 2016 si Náchodané připomněli dvaadevadesáté výročí narození náhodského rodáka Josefa Škvoreckého tím, že pozvali všechny milovníky „Dannyho Smiřického a jeho Kostelce“ na čtení s předčítačem a milovníkem jeho díla, spisovatelem Jaroslavem Rudišem. Číst se začalo ve 14 hodin v městské knihovně, v 15 hodin v Dannyho kavárně v hotelu U Beránka, v 16 hodin čtení pokračovalo na Jiráskově gymnáziu. Poslední zastávkou byl nezapomenutelný hostinec Port Artur, kde se číst začalo v 17 hodin⁴¹. Čtení pokračovalo i v dalších letech. Tato nová tradice spočívající v četbě z jeho děl vznikla jako alternativa pro pražskou akci téhož názvu, a tak náhodští organizátoři převzali její pražský název. Důvodem přemýšlení nad náhodskou verzí akce byla jednak vzrůstající nespokojenost s úrovní té pražské, ale snad také i jakési hnutí svědomí v tom ohledu, že dílo slavného rodáka by si mohlo připomínat jeho rodné město. Záříjový termín konání akce je zároveň termínem spisovatelových narozenin. „Kromě J. Rudiše, který se na všech místech zaměřil na ukázky ze Zbabečů, četli např. profesori Jiráskova gymnázia Milan Poutník, Štěpán Nosek, Štěpán Macura, jejich studenti a také bývalá ředitelka archivu Lydia Baštecká. Náhodská knihovna se mohla pochlubit atmosférou útulného a přeci reprezentativního prostoru, dále také bohatou sbírkou autorových knih jak v češtině, tak v cizích jazycích, ale též autentickou přihláškou ze 30. 1. 1950, jíž se Josef Škvorecký přihlašoval do knihovny jako nový čtenář. Z této průkazky nechala MK Náchod pro účastníky vyrobit upomínkový předmět. Na gymnáziu účastníky poprvé

⁴¹ Čteme pro Josefa Škvoreckého. Městská knihovna Náchod. [cit. 2020-02-18].
URL: <<https://www.mknachod.cz/cs/akce/clanky/cteme-pro-josefa-skvoreckeho/>>.

*přivítala živá hudba, zatím pouze sólo jednoho nástroje a jedné skladby, v Port Arturu pak k potěše pod vedením pana učitele Fraňka hrála skupina hudebníků z náchodské Základní umělecké školy.*⁴² V rámci druhého ročníku Čtení pro Josefa Škvoreckého, který se uskutečnil 2. října 2018, předčítali a hráli členové náchodského šansonového uskupení 6NaChodníku. Šansony a blues na texty Mgr. Milana Poutníka a hudbu členů skupiny v podání sourozenců Lucie a Tomáše Peterkových byly opravdu hlubokým zážitkem. Zatím poslední ročník Čtení pro Josefa Škvoreckého, který uskutečnil v MK Náchod v pondělí dne 25. 11. 2019 od 17. hodiny, byl přesunut na měsíc listopad z toho důvodu, aby si Náchodané připomněli nejen význam Josefa Škvoreckého jako spisovatele, ale i jako exilového vydavatele českých autorů, kteří u nás za totalitního režimu nesměli vycházet. Náchod tak Škvoreckého vnímá jako národního a světového spisovatele. Na programu spolupracovali i Jiráskovo gymnázium Náchod spolu se ZUŠ Náchod, jehož saxofonová třída obstarala hudební doprovod.

Ukázka způsobu, jakým je v kronice prezentován průběh konání akce – Čtení pro Josefa Škvoreckého, konané v roce 2017 v Náchodě, který zaznamenala kronikářka města Náchoda Alena Čtvrtečková, je uvedena v příloze F této práce.

3.3.2 Výstavy k výročí životnímu jubileu J. Š.

Škvoreckého životní jubileum si příznivci J. Š. připomněli v Městské knihovně Náchod, a to v rámci výstavy, jejíž vernisáž se uskutečnila dne 8. září 2014 za hudebního doprovodu na saxofon Petra Kroutila, kterou zájemci mohli zhlédnout do 10. října téhož roku.

3.4 Realizace odkazu J. Š. podnikatelskou sférou

3.4.1 Literární kavárna Prima Sezóna

Podnikatelé zaznamenali vzrůstající zájem o odkaz Josefa Škvoreckého a v březnu 2018 byla veřejnosti po rekonstrukci otevřena Literární kavárna Prima sezóna (viz obr. č. 30)

⁴² ČTVRTEČKOVÁ, Alena. *Kronika města Náchoda*, 2016.

s předzahrádkou, a to poblíž domu, ve kterém Škvorečtí bydleli, v sousedství tamější městské knihovny. „Přijďte si posedět k jednomu ze stolů s legendami českého filmu jako jsou například: Vladimír Menšík, Jan Werich, Nataša Gollová nebo třeba Vlasta Burian a užít si chvilku pohody u výborné kávy v příjemné atmosféře. Už se nám zde objevují i první podpisy od herců, kteří navštívili kavárnu osobně...“ těmito větami na webových stránkách kavárny⁴³ vítá své hosty její zdejší provozovatelka, Adéla Klimešová. Kromě tradičních i netradičních druhů zákusků lze na stěně kavárny najít podpisy slavných osobností, které do této kavárny zavítaly (kupř. Miloň Čepelka, Miroslav Etzler, Ondřej Kepka, Pavel Nový atp.). Při návštěvě interiéru je zjevné, že majitelé ladili každyčkový detail, včetně originálního designu kávového porcelánu a loga.

3.4.2 Kavárna Škvorecký Café

Od konce listopadu 2017 může široká veřejnost v Náchodě navštívit další kavárnu, jejíž název je neklamně spjat s dílem Josefa Škvoreckého. Pokud opustíme park osobností a vydáme se západním směrem, pak na Komenského třídě po pravé straně nemůžeme tuto kavárnu minout. Kavárna sídlí na čp. 1203 v přízemí zcela nově postavené budovy (viz obr. č. 29), která byla postavena v sousedství Škvoreckého rodného domu čp. 266 (o kterém se však mnoho nezmiňuje). Kavárnu veřejnosti zpřístupnil kulturní měsíčník Náchodský SWING, respektive lidé s ním úzce spojení – paní Hana Stoklasová a pan Daniel Šafr, a to při příležitosti deseti let vydávání tohoto magazínu. Už před těmi deseti lety, když ho teprve připravovali, požádali o rozhovor Josefa Škvoreckého a současně i o svolení užít jeho jméno pro název budoucí kavárny, která tehdy byla pouze jejich snem. Spisovatel dal souhlas a tento jejich sen se stal realitou. Z mého pohledu má tato kavárna také něco „do sebe.“ Skutečnost, že se kavárna není pouhým označením jména J.Š., ale zejména nositelem jeho odkazu svědčí to, že čas od času pořádá tematicky zaměřené večery. V září 2019 se v ní uskutečnil literárně hudební večer s názvem Bassaxofon.

⁴³ Kavárna Prima sezóna. PS: Literární a filmová kavárna. 25. září 2019 [cit. 2019-12-11]. URL: <<http://primakavarna.cz/?cat=5>>.

3.4.3 Restaurace Port Artur

Na druhé straně Náchoda – za železniční tratí a za řekou Metuje, poblíž náchodského pivovaru Primátor, můžeme Purkyňovou ulicí „zabloudit“ do restaurace Port Artur (viz obr. č. 6, 13, 34, 35), kterou v mládí navštěvoval románový hrdina Danny alias mladý Josef Škvorecký i s kapelou. Její interiér se přitom z velké části zachoval takový, jaký byl na koci 2. sv. války, tedy v době, ve které se odehrává děj knihy. Staré dveře, schody i celý vstup do lokálu, památkově přísně chráněný secesní předěl z barevných skel oddělující salónek a lokál, kulečník. Do hospody od jejího vzniku chodilo hojně židovské obyvatelstvo, za protektorátu už to měli Židé mnohem horší a pivo jim smělo být čepováno pouze přes okýnko u vstupních dveří do lokálu, to je tam dosud. A jak je to s názvem hospody „Port Arthur“? V roce 1904 probíhala na dálném východě rusko-japonská válka a téměř jedenáctiměsíční obléhání ruského přístavu Port Arthur se stalo symbolem k této velmi sledované válce, v níž sympatie Čechů stály na straně nakonec neúspěšných Rusů. Není divu, že ihned také poté, co se v 90. letech minulého století mohl Škvorecký z kanadského exilu vrátit do své vlasti a rodného města, do této hospůdky zavítal jako nejdřív. Restaurace Port Artur – sloužící dnes jako pivnice – pečuje o svůj dobový interiér, který je doplněn několika fotografiemi Josefa Škvoreckého a jeho přátel z návštěv tohoto zařízení. Každoročně je součástí dnes již tradičních kulturně společenských akcí (kupř. výše zmíněné Čtení pro Josefa Škvoreckého nebo procházky po stopách Josefa Škvoreckého).

3.5 Realizace odkazu J. Š. Václavem Křištofem

Mgr. Václav Kryštof – zakladatel, ředitel, jednatel Soukromého gymnázia J. Š., Vyšší odborné školy tvůrčího psaní J. Š., Literární akademie (Soukromé vysoké školy J. Š.), je ředitelem Společnosti Josefa Škvoreckého. Pojítkem mezi Václavem Křištofem, Josefem a Zdenou Škvoreckých je jejich velmi blízký osobní vztah. Kryštof, jak je níže uvedeno, se věnuje pořádání konferencí o J. Š. a popularizaci jeho díla.

3. 5. 1 Společnost Josefa Škvoreckého

V prosinci 1989 za spoluúčasti Václava Křištofa, Petra Šrůty, Miloše Holuba a Jaroslava Muroně vznikla Společnost Josefa Škvoreckého (SJŠ), zabývající se spravováním odkazu Josefa a Zdeny Škvoreckých. V březnu 1990 vychází její první Bulletin *Danny*, který vychází dodnes. Společnost za dobu své existence vydala přes 35 publikací, podílela se na pořádání konference věnované Josefu Škvoreckému v Náchodě (2004) a na dokumentech věnovaných Josefu a Zdeně Škvoreckým. Společnost vydala mj. Bibliografii Josefa Škvoreckého, spolupracuje také na vydávání Spisů Josefa Škvoreckého. Pořádá literární Cenu Josefa Škvoreckého, která si klade za cíl ocenit a podpořit nejlepší české spisovatele. Společnost J. Š. prošla vývojem z hlediska počtu členů, od pěti set na začátku 90. let minulého století až k současnému počtu 16.⁴⁴

3.5.2 Soukromé gymnasium Josefa Škvoreckého

V roce 1993 bylo Václavem Křištofem založeno Soukromé gymnasium Josefa Škvoreckého. Mělo čtyřletý a osmiletý studijní cyklus, humanitní zaměření odpovídalo jménu Josefa Škvoreckého. Studium bylo zaměřeno na český jazyk a literaturu, anglický, německý a francouzský jazyk, historii, zeměpis, společenské vědy a estetickou výchovu, přírodovědné předměty byly vyučovány v předepsaném rozsahu. Velká pozornost byla věnována volitelným předmětům, např. výuce tvůrčího psaní (creative writing). Škola individuálně pracovala s literárními talenty ve spolupráci se spisovatelem, publicistou a kritikem.⁴⁵

3.5.3 Vyšší odborná škola tvůrčího psaní Josefa Škvoreckého, Literární akademie

V září 1998 zahájila svoji činnost také Vyšší odborná škola tvůrčího psaní Josefa Škvoreckého, která se jako první škola zaměřovala na tvůrčí psaní a slovesný projev. Jejím zakladatelem, výkonným ředitelem a většinovým majitel byl Václav Křištof. Na konci druhého

⁴⁴*Společnost Josefa Škvoreckého: Stanovy společnosti*, 11. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=4341>>.

⁴⁵*Soukromé gymnasium Josefa Škvoreckého*, 9. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=985>>.

roku existence se VOŠ transformovala do Literární akademie.⁴⁶ Osu studijního programu tvořil i nadále profilový obor Tvůrčí psaní. Akademie se věnovala výchově a vzdělávání lidí pro tvůrčí a komunikační praxi ve sféře literární a mediální kultury. Literární akademie převzala vydávání spisů Josefa Škvoreckého. V roce 2006 Literární akademie vyhlásila 1. ročník ceny „Cena Josefa Škvoreckého“, která je udílěna nejlepšímu prozaickému dílu roku (od června do května následujícího roku). Tato soutěž je soutěží o nejlepší česky psané beletristické dílo, dotovaná výherní cenou 100 000 korun. Od druhého ročníku jí pořádá Společnost Josefa Škvoreckého. V červnu 2015 Literární akademie skončila. Škola již totiž dlouhodobě užívala název International Art Campus Prague a k odkazu Josefa Škvoreckého se příliš nehlásila.⁴⁷

3.5.4 Mezinárodní konference o životě a díle Josefa Škvoreckého

K osmdesátým narozeninám Josefa Škvoreckého uspořádala Literární akademie Josefa Škvoreckého včele s Václavem Křištofem (ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR, českým Penklubem a Městským úřadem v Náchodě) ve dnech 22.–24. 9. 2004 v Městském divadle Dr. Josefa Čížka v Náchodě mezinárodní konferenci o jeho životě a díle. To byl náchodský rodák naposledy doma. Aktivně se jí zúčastnilo celkem 44 odborníků, z toho 24 působících na českých vědeckých pracovištích a vysokých školách a 20 působících v zahraničí. Další desítky zájemců z odborných pracovišť, ale i z řad veřejnosti, se zúčastnily konference jako posluchači. Michal Schonberg z Torontské univerzity, někdejší Škvoreckého student, připomněl zejména nakladatelskou činnost manželů Škvoreckých a v několika citovaných dokumentech přiblížil její počátky. Jiří Trávníček (Ústav pro českou literaturu AV ČR) se zamyslel nad dílem Josefa Škvoreckého v málokdy připomínaném středoevropském kontextu. Domácí i světový kontext autorova díla analyzovala ve svém příspěvku Helena Kosková (Švédsko). Vladimír Papoušek (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích) se zamyslel nad existenciálními fenomény v povídkách Josefa Škvoreckého zvláště ze čtyřicátých a padesátých let, které postavil do kontrastu s obvyklými výklady poválečné existenciální vlny v české literatuře. Vedle odborného programu byla součástí konference i celá řada společenských akcí. Jednalo se kupř. o představení Divadla Járy Cimrmana, výstava Alias Errol – dokumentující méně známé souvislosti Škvoreckého života a

⁴⁶VOŠ *tvůrčího psaní Josefa Škvoreckého*, 9. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: < <https://www.skvorecky.cz/?p=992>>.

⁴⁷*Literární akademie*, 9. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: < <https://www.skvorecky.cz/?p=964>>.

díla). Dále navazoval společenský večer s vystoupeními Jiřího Suchého, Evy Pilarové, Lubomíra Dorůžky a dalších autorových přátel, také křest prvního svazku Bibliografie Josefa Škvoreckého a v neposlední řadě udělení čestného akademického titulu. Program doprovázel náhodský Swing sextet. Punc na významnosti celé akce dodal svou účastí na konferenci a zahajovacím proslovem prezident České republiky Václav Klaus.

3.5.5 Výstavy o životě a díle Josefa Škvoreckého

Výstav o životě a díle J. Š. bylo hned několik, převážně v Praze. Z poslední doby lze uvést kupř. výstavu o Životě a díle Josefa Škvoreckého, jejíž vernisáž se uskutečnila 26. 9. 2019 v předvečer nedožitých 95. narozenin J. Š. na Nuselské radnici. Autorsky ji připravil právě Václav Křištof ve spolupráci s výtvarníkem Martinem Zhoufem. Výstava potrvála do 30. 10. 2019. Vernisáž další výstavy se uskutečnila letos, a to na radnici Prahy 2 od 10. 2. do potrvála do 28. 2. „*V prostorách radnice se snažíme pořádat výstavy, na které očekáváme, že je navštíví nejen návštěvníci úřadu, ale i žáci našich škol. Pro ně je snazší si při studiu pamatovat osobnosti, když se učí poutavou formou na takových výstavách,*“ uvedla starostka Prahy 2 Jana Černochová redakci deníku Pražský Patriot.⁴⁸

3.6 Realizace odkazu J. Š. prostřednictvím filmové tvorby

3.6.1 Tankový prapor

Prvním polistopadovým Československým filmem podle Škvoreckého románu byl *Tankový prapor*, který v roce 1991 natočil režisér Vít Olmer. Snímek popisuje Dannyho milostnou avantýru s manželkou jednoho z důstojníků, Janinkou Pinkasovou, jeho vzpomínky na nepřístupnou pražskou dívku Lizetku, a především to, jak s nadhledem vzdoruje důstojnické hlouposti, útočící ze všech stran.

⁴⁸ Pražský patriot. *Na radnici Prahy 2 lze do konce února navštívit výstavu o Josefu Škvoreckém.* [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.prazskypatriot.cz/na-radnici-prahy-2-lze-do-konce-unora-navstivit-vystavu-o-josefu-skvorem/>>.

3.6.2 *Prima sezóna*

Podle Škvoreckého předlohy v roce 1994 režisér Karel Kachyňa natočil televizní seriál *Prima sezóna*, čítající pět epizod jako povídek o láskách studenta Dannyho Smiřického v hereckém podání Petra Kroutila, s to ve scenáristické adaptaci Karla Čabrádka a Karla Kachyni. Jedná se o pět televizních příběhů nazvaných: Zimní příhoda, Májová kouzelnice, Zamřížovaný charleston, Hotel pro sourozence a Smutné podzimní blues. Seriál měl v náhodském Kině Vesmír ještě v téže roce svoji republikovou premiéru. Film byl natočena na různých místech naší republiky – od Kladna, přes Benátky nad Jizerou, Český ráj, Příbram, Lysá nad Labem až po Liberec.

3.6.3 *Gentleman Josef Škvorecký*

V roce 2007 natočil dokumentarista a později shodou okolností také poslední rektor Literární akademie Petr Kaňka snímek *Gentleman Josef Škvorecký*, který Česká televize poprvé odvysílala 29. ledna 2009 (slavnostní předpremiéra se ovšem konala již 6. ledna v náhodském divadle Dr. Josefa Čížka). Kaňka v něm zrekapituloval samozřejmě Škvoreckého přelomová literární díla, ale nejpřesněji filmem pojmenoval životní situaci manželů, kteří se respektují, a kteří přes všechnu slávu zůstali zcela osamoceni – jen se svými vzpomínkami na bohatý a bouřlivý život.

3.7 Realizace odkazu J. Š. v Praze

3.7.1 *Knihovna Václava Havla, o.p.s.*

K uctění památky Josefa Škvoreckého se v lednu 2012 v Knihovně Václava Havla, o.p.s. v Praze uskutečnilo první veřejné čtení (viz obr. č. 14), které se od skonu uznávaného spisovatele Josefa Škvoreckého koná v den výročí jeho smrti. Akci zorganizovali kantoři a studenti bývalého Gymnázia Josefa Škvoreckého. Z této akce se stala tradice, každoročně se

opakující: „Skupina čtyř Náchodanů se na pozvání vypravila 3. ledna do Prahy, kde se tentokrát v Knihovně Václava Havla v Ostrovní ulici opět konalo Čtení pro Josefa Škvoreckého. Přítomné přivítal jeho ředitel Michael Žantovský. Náchodany představila a do Náchoda pozvala Mgr. Drahomíra Benešová, svou četbou nás reprezentoval pracovník městské knihovny Marek Vašíček. Poučil, ale i pobavil četbou z knihy Franz Kafka, jazz a jiné marginálie (Toronto, Sixty-Eight Publishers, 1988) z níž vybral zamyšlení J. Š. nad případnými změnami v českém pravopise, které by mu ubraly na bohatosti i srozumitelnosti (viz např. zánik „y“, a jak by pak vypadalo Hamletovo být či nebýt/bít či nebít). Nové informace a podněty zde získal pan Jiří Hejzlar, hlavní organizátor Prima sezóny. Zaujalo čtení Michala Přibáně a jeho partnerky z dosud nepublikovaných dopisů manželů Škvoreckých bratrovi paní Škvorecké Mirkovi z let 1969 až 1971 nebo velmi živé dialogy studentů gymnázia Nový PORG z knížky Prima sezóna. První kapitulu ze Zbabělců četla paní Stivínová, zatímco Jiří Stivín zahrál na saxofon, a tak jsme mohli mít znovu před očima film, v němž si role rozebrali Benno, Fonda, hostinský Vintr či Lucie.“⁴⁹ Poslední čtení se zatím uskutečnilo v úterý dne 7. ledna 2020. Účastníci tentokrát dostali nezávazné zadání – korespondence manželů Škvoreckých. V průběhu tří hodin zazněly texty řady dopisů doplněné dalšími ukázkami z jejich knih. Sešla se řada zajímavých osobností – kulturní publicistka a básnířka Radana Šatánková s textařkou a muzikantkou Julií Gübelovou, která zahrála na saxofon, literární historici manželé Michal a Alena Přibánovi, písničkář a publicista Vladimír Merta, nakladatelka a publicistka Markéta Mališová, literární kritik Vladimír Just, malíř Tomáš Císařovský, spisovatelka Zuzana Špůrová, flétnistka Markéta Stivínová a na závěr písničkář, básník a předseda českého centra Mezinárodního P.E.N. klubu Jiří Dědeček.

3.7.2 Městská část Prahy 6 (Břevnov)

V den nedožitých devadesátin (v roce 2014) byla v Patočkově ulici v Praze odhalena pamětní deska, tentokrát využívající známou karikaturu nakreslenou Ondřejem Suchým s podpisem spisovatele (viz obr. č. 15). Jedná se o dům čp. 101, ve kterém žil v letech 1960 až 1969 se svou manželkou Zdenou Salivarovou, a kde se scházel s dalšími umělci, jako byl Bohumil Hrabal nebo Miloš Forman. Autorem desky je grafik Jan Dvořák ve spolupráci s Radko Šťastným. Desku financovala městská část Praha 6, která dala také upravit park Josefa

⁴⁹ ČTVRTEČKOVÁ, Alena. *Kronika města Náchoda*. 2017.

Škvoreckého podle návrhu architekta Luboše Paty, včetně „patníku spočinutí“ s iniciálami J. Š. „Škvoreckého cesta životem byla předurčena snahou pomáhat. Pomáhat jako nedostudovaný lékař, pomáhat jako učitel, pomáhat jako spisovatel, který svým dílem těší, baví i vzdělává. Snad mu inspirací byla i Praha 6 a poskytla mu svou vlídnou náruč, ve které mohl klidně a nerušeně tvořit a psát. Je proto víc než na místě, aby zde v Břevnově stála připomínka jeho života a díla,“ řekla Marie Kousalíková, starostka městské části Praha 6. „Ať si každý, kdo půjde kolem, vykouzlí úsměv při vzpomínce na jeho usměvavá a zároveň hluboká díla. Ať si každý bez úsměvu vzpomene na režim, který osobnosti, jako Josefa Škvoreckého vyhnal z rodné země a její národ o jejich přítomnost ochudil. A ať si každý také s úctou vzpomene na to, že je totalitní režim nezlomil. Je třeba si z nich brát příklad a v jejich odkazu nedovolit, aby se exodus mozků a potlačování lidské svobody opakoval,“ doplnila Kousalíková.⁵⁰

3.8 Realizace odkazu J. Š. v zahraničí prostřednictvím Knihovny Josefa Škvoreckého v Ottawě

Škvorecký byl znám a uznáván také jako zakladatel exilového nakladatelství Sixty-Eight Publishers, ve kterém se svojí ženou Zdenou vydávali především české exilové autory a v Československu zakázaná díla. V kanadské Ottawě byla v závěru dubna 2018 otevřena Knihovna nesoucí jeho jméno. Slavnostního otevření knihovny se za město Náchod zúčastnil místostarosta města Náchoda Miroslav Brát. Dekoraci interiéru knihovny tvoří i fotografie Škvoreckého lavičky na náchodském náměstí. Cílem knihovny má být i širší podpora české literatury. V knihovně budou také organizována čtení českých spisovatelů ve spolupráci s kanadskými univerzitami a dalšími partnery.

3.9 Shrnutí kapitoly

Zkoumáním jsme zjistili, že o odkaz Josefa Škvoreckého je v Náchodě od roku 1990 velmi dobře pečováno, a dokonce i za hranicemi tohoto města – v Praze a v Kanadě.

⁵⁰ HALMOŠI, A. *V Praze 6 odhalí pamětní desku Josefu Škvoreckému*. [cit. 2020-06-02]. URL:<<https://www.novinky.cz/vase-zpravy/clanek/v-praze-6-odhali-pametni-desku-josefu-skvoreckemu-40156756>>.

Udělení čestného občanství města Náchoda Josefu Škvoreckému bylo prvním symbolem ze strany tehdejšího vedení radnice, kterým projevila úctu této osobnosti a kterým se začala vytvářet pomyslná mapa paměťových míst. Město Náchod v dalších letech pořádalo pro širokou nejrůznější společenské akce, při kterých Josef Škvorecký nechyběl. Z některých se v průběhu let staly tradice, které se každoročně opakují a které se těší velkému zájmu a popularitě. Tím je bezesporu festival Náchodská Prima sezóna, jejíž součástí jsou Procházky po stopách Josefa Škvoreckého. Na šíření odkazu se podílí široká veřejnost tím, že se jednotlivých dílčích akcí v rámci festivalu účastní, a to pasivně nebo naopak aktivně – zapojením se do výtvarných, fotografických či literárních workshopů. Účastníky jsou jak dospělí, tak děti, včetně škol. Festival zapojuje téměř všechna zajímavá místa pro jeho konání, proto jej dnes místo města organizačně zajišťuje obecně prospěšná společnost, která zapojuje další dobrovolníky.

Kromě těchto symbolů nemateriální povahy mohou obyvatelé tohoto města, ale také kterýkoliv návštěvník, objevit další symboly a zamyslet se nad jejich významy. Konkrétně se jedná o řadu míst paměti – pomníčků. Nejznámějším z nich je zřejmě Škvoreckého lavičku na náchodském náměstí, která je jen hmatatelným artefaktem zpodobňující postavu Josefa Škvoreckého. Lavička ale plní i další funkci – je praktická. Ke Škvoreckému se tak může kdokoli posadit, číst knížku, vyfotografovat se spolu s ním nebo zamyslet – kdo je to za pána, proč má zde svůj pomník a čím byl pro Náchod tak význačným... Umístění této lavičky navíc plně koresponduje s místem jejího umístění – výchozím bodem pro literární procházky vedoucí po jeho stopách. Lavičku nechalo vytvořit město Náchod. Z dalších hmotných míst paměti můžeme jmenovat informační destičky označující důležitá místa, park osobností či náhrobek na hřbitově. Na tvorbě odkazu se v Náchodě podílejí i další subjekty, kterými jsou kup. Městská knihovna, o.p.s, pořádající každoroční Čtení pro Josefa Škvoreckého, ale také podnikatelská sféra, která se k odkazu Josefa Škvoreckého nejen hlásí, ale také i aktivně v rámci společenských akcí pro veřejnost zapojuje. Je tedy zřejmé, že se městské i soukromé aktivity propojují, vzájemně doplňují a navzájem si nijak nekonkurují.

Z celorepublikového pohledu má velkou zásluhu na šíření odkazu J. Š. jeho přítel Václav Kryštof, který stál u zrodu hned několika institucí, nesoucích spisovatelovo jméno. V současné době téměř s pravidelností požádá o životě a díle J. Š. výstavy, zejména pak v Praze, které jsou v rámci výuky navštěvovány i studenty škol.

Další odkaz J. Škvoreckého můžeme najít i v Kanadě – v Ottawě, kde tamější nově vzniklá knihovna rovněž od roku 2018 nese Škvoreckého jméno, hlásí se k jeho odkazu a bude podporovat českou literaturu a pořádat čtení českých spisovatel.

Z časové osy vzniku těchto jednotlivých symbolů za 30 let (od roku 1989–2019) lze seznat, že ještě v roce 1988 se o Josefu Škvoreckém mnoho v naší republice a v Náchodě nemluvílo, a pokud ano, pak neoficiálně. Škvorecký tak ani v Náchodě (ve svém rodišti) neměl žádný symbol, který by jej jeho obyvatelům a návštěvníkům připomínal. Z pohledu tehdejší vládnoucí moci totiž byl proti režimu a jako takový musel být zapomenut. Ani v předrevolučních školních osnovách jeho jméno nenajdeme. K připomenutí jeho osobnosti došlo až po sametové revoluce v roce 1989, a to založením Společnosti Josefa Škvoreckého a z pohledu obyvatel náhoda udělením čestného občanství města v roce 1990. Vznik dalších jednotlivých připomínek byl následně již většinou významově spjat k nějakému výročí – životnímu jubileu Josefa Škvoreckého. Dále lze vysledovat, že symboly odkazu J. Š. a místa paměti vznikaly ještě za jeho života (kupř. vznik společnosti Josefa Škvoreckého Mezinárodní konference, Literárně hudební večery, NPS, vznik škol nesoucí jeho jméno a hlásící se k jeho odkazu, filmová tvorba, pojmenování kavárny v hotelu U Beránka atp.). Vznik dalších symbolů, ať již materiální či nemateriální povahy, lze datovat po jeho úmrtí v lednu 2012 (kupř. pražské i náchodské Čtení pro Josefa Škvoreckého, Škvoreckého lavička, Fettersův turistický průvodce po stopách J. Š., pomník ve tvaru knihy na hrobě, pamětní deska či park atp.).

Z výše uvedeného je tak seznatelné, že původní pomyslná mapa míst v Náchodě spojená s druhým životem Josefa Škvoreckého se v čase postupně díky dalším vznikajícím symbolům připomínajícím jeho odkaz postupně zaplňuje. Ona místa se pak stávají dějištěm setkávání široké veřejnosti ke konání nejrůznějších společenských rituálů, oslav a setkávání, o čemž svědčí výše uvedené formy odkazů.

4. ZDROJE ZÁZNAMŮ PŘIPOMÍNEK ODKAZU JOSEFA ŠKVORECKÉHO

V této kapitole se budu zabývat tím, jakým způsobem probíhá formování paměti na život a dílo Josefa Škvoreckého v regionálních paměťových médiích. Bude nás tedy zajímat, jaké formy na Náchodsku existují a jak je v nich Škvorecký prezentován. Způsob prezentace informací uvedených v těchto zdrojích je důležitým materiálem pro budoucí generace k pochopení symbolů, ke kterým se tehdejší společnost hlásila.

4.1 Regionální paměťová média

4.1.1 Náchodský SWING

Jedná se o kulturně – společenský měsíčník pro Náchodsko. Od roku 2007, kdy vznikl, je financován z reklam a distribuován zdarma. Jeho název má dle šéfredaktorky Hany Stoklasové se Škvoreckým jistou spojitost. Jeho název měl totiž odrážet něco, co „má švih“: „*K tomu se přidala láska k starým časům a jazzu a pan Škvorecký, se kterým jsme vznik časopisu i název konzultovali, nám napsal, že se mu moc líbí, tak jsme to riskli,*“ doplnila Stoklasová. Pro svůj úsporný formát (A5) a zhuštěný obsah informací je tento plátek mezi čtenáři velmi oblíben. Tematická náplň časopisu se přizpůsobuje aktuálnímu dění v regionu i v celé České republice.

Tento měsíčník zveřejňuje pozvánky na plánované akce s tematikou Josefa Škvoreckého. Kupř. v úvodu zářijového vydání toho měsíčníku (ročník 2019) u příležitosti nedožitých pětadevadesátin Josefa Škvoreckého šéfredaktorka všechny zájemce pozvala na literárně hudební večer – premiéru muzikálové podoby jeho povídky *Bassaxofon*, který se uskutečnil dne 26. 9. 2019, jak jinak než v kavárně Škvorecký Café. Swing také otiskuje rozhovory s významnými osobnostmi. V únorovém vydání tohoto měsíčníku (ročník 2012) byl s Josefem Škvoreckým v reakci na jeho úmrtí otištěn pěkný rozhovor, který proběhl elektronicky na dále v roce 2008 a který byl otištěn v jednom z prvních Náchodských SWINGŮ. V závěru reportáže na dotaz šéfredaktorky Hany Stoklasové, zdali někdy svého odchodu litoval, Josef Škvorecký jasně odpovídá: „*Spisovateli dává exil možnost osobního poznání jiné země, jiného jazyka a jiných lidských osudů, a rozšíří mu tedy možnosti repertoáru. Takže toho nelituji. Dalo mi to možnost strávit druhou polovinu života na svobodě. A dnes jsme již příliš starý na to, abych se vracel.*“

4.1.2 Náchodský zpravodaj

Vydavatelem tohoto šestnácti stránkového informačního měsíčníku pro občany města Náchoda ve formátu A4 (viz obr. č. 38) je město Náchod (před rokem 1989 MěNV). Periodikum je lidem distribuováno zdarma. V jeho sekci "Kultura" – zveřejňuje příspěvky o historii Náchoda, osobností, místopisu, původní recenze a původní tvorbu autorů poezie i prózy. Dále otiskuje pozvánky na nejrůznější kulturní akce a informuje o důležitých již proběhlých kulturních akcích.

Tomáš Peterka, ředitel o. p. s. Náchodská Prima sezóna do úvodníku květnového vydání (ročník 2014) Náchodského zpravodaje k potěše všem, kteří o tento festival jeví dlouhodobý zájem, uvedl: „*Festival je na prahu plnoletosti a to znamená, že ti, kteří byli u prvního ročník, už posílají do Náchoda své děti, a to je pro nás vlastně odměnou. Velice nás těší a hřeje, že předávají své zkušenosti, z nichž malý střípek získali i na Prima sezóně.*“ V rubrice výročí je Škvorecký také každoročně jako významná osobnost připomínán.

4.1.3 Noviny ECHO

Noviny ECHO je osmistránkové periodikum ve formátu A2 distribuovaném ve formátu A4 (viz obr. č. 39), které vychází 3x měsíčně od roku 1994 pravidelně vychází v náchodském okrese. Financován je z reklam a zdarma dodáván do většiny domácností v okrese.

Právě prostřednictvím tohoto média byli čtenáři informováni nejen o návštěvách manželů Škvoreckých, připravovaných či již proběhnuvších akcích, majících vztah k Josefu Škvoreckému. Posledním takovou zprávou, kterou jsem zaregistroval, byla zpráva o otevření nové knihovny v kanadské Ottawě pojmenované po Josefu Škvoreckém v dubu 2018. Město Náchod v Ottawě zastupoval náchodský místostarosta Miroslav Brát, který ve svém projevu k přítomným ocenil zájem a snahu české diplomatické mise v Kanadě a poděkoval velvyslanci Pavlovi Hrnčířovi za šíření díla významného náchodského rodáka: „*Pro Josefa Škvoreckého bylo mládí strávené v Náchodě celoživotním zdrojem inspirace. Mládí je i v současnosti nositelem Škvoreckého myšlenek prostřednictvím festivalu studentské tvořivosti Prima sezóna, jehož organizátorem je město Náchod. Josef Škvorecký je nepochybně literát, jehož tvorba a životní osud nejsou uzavřeny hranicemi jazykovými či národními.*“ „*Můžeme být v Náchodě*

*pyšní, že jméno našeho rodáka, takovou důstojnou i symbolickou formou projektu Knihovny Josefa Škvoreckého, prezentuje českou kulturu v Kanadě. Vzdálenost Ottawy a Náchoda je vzdušnou čarou víc než 6400 kilometrů.*⁵¹

4.1.4 Náchodský deník

Společnost VLTAVA LABE MEDIA a.s. (VLM) je české vydavatelství, patřící mezi největší vydavatelské domy v České republice, které vydává 70 regionálních mutací Deníku (viz obr. č. 40), 70 regionálních týdeníků a 19 časopisů, mezi které patří také Náchodský deník (dříve Noviny Náchodska). Je vydáván od roku 1992 a jeho čtenáře informuje mj. také o kulturním dění v Náchodě. Přináší rozhovory, pozvánky a informace o již proběhnuvších společenských akcích.

Zástupci Náchodské radnice, v reakci na smutnou zprávu, dopoledne 4. 1. 2012 vyvěsili fotografii Josefa Škvoreckého na smutečním černém podkladu před budovu městského úřadu, na kterém vlaje černá vlajka. Vedení města při pietním aktu zavzpomínalo na slavného spisovatele a společně mu zapálilo svíčky. V rozhovoru s Náchodským deníkem dne 4.1.2012 Pavel Bělobrádek, Náchod, předseda KDU-ČSL uvedl: *„Jména jako Španiel, Suchý nebo Volný se nesmazatelně zapsaly do náhodské kulturní a společenské atmosféry a po jejich odchodu po nich zeje velká mezera. Měli jedno velké štěstí. S „Pepou“ se sešli ještě v plné síle a mohli si užít zcela opačnou atmosféru lesku uznávaného a obdivovaného mistra. Bylo to jistě osvěžení po jedovatých slinách mnohých Náchodáků, kterým popis maloměstských poměrů, vlastenčení, pokrytectví a brutálních zvěrstev v pivovaru v květnu 1945, podaných s lehce jízlivým a ironickým tónem, ležel dlouho v žaludku.“*

4.2 Kronika města Náchoda

Od roku 2006 úlohu kronik v České republice určuje zákon č. 132/2006 Sb., o kronikách obcí, ze dne 14. března 2006, kterým byl zrušen zákon z roku 1920. Kroniku obce je v České republice povinna vést každá obec. Úkolem kroniky, resp. kronikáře, je chronologicky v

⁵¹Místostarosta Náchoda Miroslav Brát se zúčastnil otevření Knihovny Josefa Škvoreckého v kanadské Ottawě. Noviny ECHO, ročník 25, číslo 13, 4. května 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <https://novinyecho.cz/soubory/stranky/soubory/stranky_soubory-839.pdf>.

pořadí, v jakém se děj v časové ose odehrál, popsat jednotlivé historické události ve městě. Kronika je vedena jako ručně psaná kniha s číslovanými listy nebo v elektronické podobě s následným tiskem číslovaných listů po uzavření každého kalendářního roku.⁵² Od roku 1960 byl kronikářem města Náchoda Oldřich Šafář (1921–2004) – historik a sběratel. Od roku 2004 zápisy do kroniky činil Mgr. Aleš Fetters (nar. 1933) – promováný pedagog, středoškolský češtinář, spisovatel, literární historik a kritik a publicista dobře známý i čtenářům Náchodského deníku. Kronikářskou štafetu po něm v roce 2011 převzala letos Lydia Baštecká (nar. 1948), bývalá ředitelka Státního okresního archivu v Náchodě, historička a badatelka a po ní v roce 2014 Mgr. Alena Čtvrtečková (nar. 1949) – středoškolská češtinářka, badatelka a publicistka, která kroniku spravuje dodnes.

K zakončení Náchodské prima sezóny (ročník 2017) do kroniky za rok 2017 Alena Čtvrtečková uvedla: *„A pak již došlo na slavnostní zakončení festivalu, jehož náplň byla letos velmi pestrá za účasti širšího okruhu mladých lidí z Čech i Moravy. V podvečer byla ještě v hale knihovny oficiálně zahájena výstava fotografií „Zed“ , kterou za podpory Kulturní a sportovní nadace Města Náchoda uspořádal Fotoklub Náchod. Předseda klubu Roman Unger přivítal české, ale i polské fotografy z Lodže, které letos do projektu přizvali. V úvodu promluvili i oba naši místostarostové M. Brát a Ing. Čtvrtečka. Díky pochopení vedení Městské knihovny v čele s Mgr. Ivanou Votavovou se tento prostor stal důležitým, všem dostupným místem kulturních setkání. – Do pozdních večerních hodin zněla na Masarykově náměstí hudba, jen jiná, než za časů Josefa Škvoreckého, rocková (skupiny Warování z Velkého Poříčí, ReGen z Lanškrouna, Vivian z Broumova a Maniac z Prahy). Náročný program by nebylo možno uskutečnit bez spolupráce náchodských organizací (ZUŠ, Děčko, Jiráskovo gymnázium, Městská knihovna, Fotoklub, ZŠ), dalších společenských zařízení a samozřejmě díky hlavním organizátorům – obecně prospěšné společnosti Náchodská Prima sezóna a Městu Náchod.“*

4.3 Shrnutí kapitoly

Z provedeného průzkumu zdrojů záznamů připomínek odkazu J. Š. bylo zjištěno, že v průběhu let, jak regionální paměťová média (Náchodský zpravodaj, Noviny Echo, Náchodský Swing, Náchodský deník) vznikala, jsou obyvatelé Náchoda a Náchodska informováni o

⁵²Kronika obce. Wikipedie, otevřená encyklopedie [cit. 2020-05-30].
URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kronika_obce>.

společensko-kulturním dění ve městě, mající souvislost s Josefem Škvoreckým. Otiskovaly informace o příjezdu J. Š., pozvánky na nejrůznější společenské akce (s jeho i bez jeho účasti), informovaly o již proběhnutých akcích a někdy i s J. Š. otiskly zajímavý rozhovor, případně jeho citát jako vzpomínku. Zkoumáním obsahu a způsobu jeho prezentace bylo zjištěno, že těmito médii, vedením města i jeho obyvateli byl J. Š. uznáván i vnímán jako významná osobnost. Pokud zbylo místo, byla k textu připojena i fotografie, v případě Náchodského Swingu či Náchodského zpravodaje byla otištěna i na titulní straně. Ti, kteří se akcí zúčastnit nemohli, tak s odstupem času mohli prostřednictvím těchto médií „nasát“ atmosféru té či oné společenské události, v případě rozhovorů se pak o Josefu Škvoreckém dozvědět více informací.

Mezi velmi důležitým zdrojem informací (mimo výše uvedená periodika) je kronika města. Její kronikář dbá na to, aby byl zápis pravdivý, objektivní a nezkreslený. Díky poměrně podrobným záznamům se můžeme velmi dobře vcítit do určitých již uplynulých a v kronice popsaných kulturních akcí tak, jak to tehdejší náchodská společnost (vědění města, jeho obyvatel i účastníci akcí) očima kronikáře vnímala.

5. ZÁVĚR

Rodilý Náchodák Josef Škvorecký, přestože prožil polovinu svého života v emigraci, je osobou, na kterou by zejména obyvatelé Náchoda, jeho politické vedení a návštěvníci neměli zapomenout. K tomu, aby se tak stalo, je zapotřebí vytvořit řadu symbolů a zasadit je na správné místo. Teprve tak se utváří místa paměti, která v rámci kolektivní paměti určité skupině lidí umožňuje odkaz J. Š. předávat dalším generacím. Obecně lze říci, že s přibývajícímí místy paměti se také intenzivněji zajímáme o naši minulost.

V úvodu této práce jsme si stanovili cíl – zjistit, jakými způsoby se odkaz Josefa Škvoreckého realizuje v kulturní paměti Náchoda a tedy v čase třiceti let zmapovat konkrétní formy připomínek odkazu tohoto náchodského rodáka, které se realizují z v prostoru města Náchoda, ale i mimo něj, a do jaké míry přetvářejí kulturní obraz současného Náchoda.

Protože vytváření kolektivní paměti je v totalitně uspořádané společnosti řízeno názorovými politickými tendencemi panujícími v dané společnosti v určité době, lze vysledovat, že na území našeho státu byla tendence Škvoreckého po jeho emigraci z této paměti co nejvíce vytěsnit. Naopak – po roce 1990 nestala zcela opačná tendence. Oběma časovým intervalům odpovídá i množství jednotlivých připomínek jeho odkazu, které jsou v této práci výše zmíněny, popsány a časově zařazeny. Vytvořením pomyslné časové osy zjistíme, že v intervalu od roku 1969 do roku 1990 na území české republiky nenajdeme žádné formy jeho odkazu, které by kolektivní paměť utvářely a předávaly dalším generacím. Můžeme vysledovat, že vznik odkazů J. Š. a tedy utváření kulturní paměti neprobíhalo plynule. Jako příklad lze uvést Kovaříkovy *Literární toulky po Čechách* z roku 1977, nebo ve publikaci *Slovník české literatury* (1970–1981) ve kterých není z pochopitelných důvodů (období normalizace) Josef Škvorecký vůbec zmiňován. Tedy neexistence jeho jména v oficiální kulturní paměti trvala od roku 1969 do roku 1989. Vznik náchodských míst paměti vztahujících se ke Škvoreckému lze datovat až po pádu železné opony v roce 1989 a převážnou většinu z nich do konce až po jeho smrti, tedy od roku 2012.

Po roce 1990 může Náchodě nalézáme jednotlivé symboly, prostřednictvím kterých je odkaz J. Š. budoucím generacím předáván. Lze je rozdělit na symboly hmotného charakteru a

nehmotného. Záleží však vždy na společnosti, jakým způsobem jejich význam interpretuje a předává dalším generacím. Z těch nejzajímavějších lze v Náchodě uvést pomník v podobě bronzové sochy v životní velikosti, která současně plní výše popisovanou užitnou funkci – Lavičku Josefa Škvoreckého. Zde mohou posedět, vyfotit se a jednou ročně se vydat v rámci literární procházky o jeho stopách Náchodem.

Čtení literatury by mělo ve čtenáři vyvolat určité citové, postojevé, poznávací a jiné impulsy, které pak mohou mít vliv na jeho další prožívání, chování či myšlení. Čtení krásné literatury ovlivňuje naši celkovou osobnost. Ovlivňuje vývoj našeho vnímání, poznávání, pojmotvorné myšlení, schopnost kategorizace jevů, schopnost analýzy, syntézy, abstrakce atp. Prostřednictvím knížek si vytváříme vlastní představu o podobě hlavních hrdinů, včetně jejich reakcí na nejrůznější podněty, a dále si utváříme prostředí, ve kterém se děj odehrává.⁵³ V případě každoročně opakující se akce v Praze a v Náchodě určenou pro širokou veřejnost „Čtení pro Josefa Škvoreckého“ ukazuje na velký zájem z řad veřejnosti i významnějších osobností (předčítačů). Opakovanou četbou nepochybně dochází k prohlubování emočních prožitků, neboť Škvoreckého dílo je psáno čtenářsky přitažlivým způsobem a jazykem.

Velmi zajímavým a oblíbeným symbolem a současně i vhodnou formou připomínky odkazu J. Š. (již poměrně s dlouholetou tradicí) je festival Náchodská Prima sezóna, která během několika málo dnů, po které trvá, zabírá poměrně velkou část paměťové mapy, tedy míst paměti. Je to dáno tím, že co do jejich formy spojuje několik dílčích společensky různorodých událostí, rituálů a aktivit dohromady, a to přes nejrůznější vystoupení jednotlivců i organizací, workshopy a tvůrčí dílny, přes koncerty, divadla, soutěže, výstavy, vítání zajímavých hostů až literární procházku Náchodem. Festival propojuje neziskový i ziskový sektor – do festivalu zapojuje dobrovolníky i neziskové organizace a někteří podnikatelé, zejména vlastníci kaváren, kteří část festivalového programu situují do těchto svých prostor. Festival se snaží také propojovat jeho účastníky mezigeneračně (děti, studenty i dospělé), což se mu daří. Účastníky festivalu nejsou jen jeho obyvatelé, ale také návštěvníci, kteří přijíždějí nejen z okolních měst, ale z nejrůznějších koutů naší republiky. Bez lidí – účastníků, by se festival nemohl konat, zanikl by a spolu s ním i tato forma odkazu.

⁵³ VALA, Jaroslav. *Literární komunikace* [cit. 2020-06-04].
URL: <<http://www.gasbag.wz.cz/tema/rocnik3/cislo8/08-03.htm>>.

O tom, že jméno „Škvorecký“ se silně vrylo nejen do kulturní paměti města Náchoda, ale také do kulturní paměti české společnosti, může svědčit i několik přívlastků, kterých si pozorný čtenář mohl povšimnout, a se kterými je jméno „Škvorecký“ spojováno. Může se tak jednat o pokus o vytvoření epiteta constans (v čase ustálené pojmenování), což můžeme vnímat jako jeden z oněch symbolů a odkazů, kterými je tato osobnost připomínána a jeho odkaz i tímto způsobem zprostředkován a v rámci kulturní paměti společnosti i předáván dalším generacím. Přívlastek „Gentleman Josef Škvorecký“ je současně názvem Kaňkova dokumentárního filmu o J. Š., který natočil v roce 2009. Přívlastek „Hrdý Náchodčák Josef Škvorecký“ kupř. prvně figuruje v názvu výstavy ve výstavní síni Muzea Náchodska v roce 2018. Škvorecký Náchod miloval, měl jej rád a rád jej i navštěvoval. Název výstavy pod názvem „Alias ERROL“, uspořádané v Náchodě roce 2004, která byla součástí mezinárodní konference o životě a díle Josefa Škvoreckého, také vtiskl Škvoreckému přívlastek, který označuje jedno z jeho užívaných pseudonymů – Fred Errol. Přezdívkou „Errol“ Škvoreckého oslovoval i jeho přítel Lubomír Dorůžka⁵⁴

Symbyly jako odkazy J. Š. jsou v Náchodě vytvářeny zejména neziskovým sektorem – městem a jím zřízenými institucemi (Městskou knihovnou, o.p.s. a Náchodskou Prima sezónou, o.p.s. Pozvolna se k nim připojuje i podnikatelský sektor. V Praze odkaz J. Š. šíří přítel J. Š. Václav Kryštof – zakladatel Společnosti Josefa Škvoreckého (1989), pečující o odkaz J. Š., a několika vzdělávacích institucí, nesoucí spisovatelovo jméno, a jako organizátor výstav, které zejména v Praze pořádá téměř s pravidelností. Přípomínky odkazu J. Š. můžeme nalézt i za hranicemi našeho státu – v kanadské Ottawě, kde tamější knihovna nese jeho jméno s cílem podporovat českou literaturu.

⁵⁴ NEZBEDA, Ondřej-KUNDRA, Ondřej. *Můj přítel Errol*. Respekt, 8. 1. 2012. [cit. 2020-02-18]. URL: <<https://www.respekt.cz/tydenik/2012/2/muj-pritel-errol>>.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Odborná literatura

1. ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť. Písmo, vzpomínka a politická identita v rozvinutých kulturách starověku*. Praha, 2001. ISBN: 80-7260-051-6.
2. BLAŽÍČEK, Přemysl: *Škvoreckého Zbabělci*. Praha: OIKOYMENH, 1992. ISBN 80-85241-05-6.
3. BRADBURY, Malcolm. *Atlas literatury: Literární toulky světem*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2003. ISBN 80-7181-829-1.
4. FETTERS, Aleš. *Josef Škvorecký a Náchod*. Liberec, 2012. ISBN 978-80-87607-05-3.
5. KNOPP, František – PŘIBÁŇ, Michal. *Bibliografie Josefa Škvoreckého*. Praha: Literární akademie, 2005, ISBN 80-86877-14-0.
6. KOVAŘÍK, Vladimír. *Literární toulky po Čechách*. Praha, 1997. ISBN 13-739-84.
7. KRIŠTOFOVÁ, Zdena. *Návštěva manželů Škvoreckých v Československu po jednadvaceti letech*. Praha: Společnost Josefa Škvoreckého, 1990. ISBN 80-85274-00-0.
8. LEHÁR, Jan – STICH, Alexandr – JANÁČKOVÁ, Jaroslava – HOLÝ, Jiří. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha, 2010, ISBN: 80-7106-308-8.
9. LUKAVEC, Jan – ŠIDÁK, Pavel – MATONOHA, Jan – MÜLLER, Richard. *Slovník nejnovější literární teorie*. Praha, 2012. ISBN: 978-80-200-2048-2.
10. MAZAL, Tomáš. *Putování k Port Arthuru: cestopis zbabělců*. Praha: Lithos, 2007. ISBN 80-903517-0-7.
11. PAUKNEROVÁ, Karolína. *Krajina mezi pamětí a zapomináním*. Praha, 2019, ISBN: 9788024643274.
12. PETRBOK, Václav. (ed.). *Východočeské Athény a Josef Liboslav Ziegler: sborník příspěvků ze symposia: Rychnov nad Kněžnou, květen 1997*. Boskovice, 1997. ISBN: 80-85834-50-2.
13. POSLEDNÍ, Petr. *Paměť hor: z literárního povědomí východních Čech po roce 1945*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. ISBN 80-7041-592-4.
14. PŘIBÁŇ, Michal – KUPCOVÁ, Helena. *Sborník z mezinárodní konference o životě a díle Josefa Škvoreckého*. Praha: Literární akademie, 2005. ISBN 80-86877-13-2.
15. PŘIBÁŇ, Michal. *Bibliografie Josefa Škvoreckého*. Praha: Literární akademie, 2004. ISBN 80-86877-00-0.
16. PUTNA, Martin C. *Obrazy z kulturních dějin střední Evropy*. Praha: Vyšehrad, 2018. ISBN: 978-80-7429-977-3.
17. ŠKVORECKÝ, Josef. *Náchod to krásné město Kostelec*. Náchod: Město Náchod, 1994. ISBN: 80-85247-30-2.
18. ŠKVORECKÝ, Josef. *Mirákl*. Brno: Atlantis, 1991. ISBN 80-7108-019-5.
19. ŠKVORECKÝ, Josef. *Nové canterburské povídky a jiné příběhy*. [cit. 2020-01-30]. URL: <https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/33/49/89/nove_canterburske_povidky.pdf>.
20. ŠKVORECKÝ, Josef. *Obyčejné životy*. Praha: Ivo Železný, 2004. ISBN 80-237-3885-2.
21. ŠKVORECKÝ, Josef. *Prima sezóna*. Praha: Galaxie, 1990. ISBN 80-85204-01-0.
22. ŠKVORECKÝ, Josef. *Příběh inženýra lidských duší*. Brno: Plus, 2012. ISBN 978-80-259-0111-3.
23. ŠKVORECKÝ, Josef. *Příběh neúspěšného tenor-saxofonisty*. Praha: Blízká setkání, 1994. ISBN: 80-901731-0-1.
24. ŠKVORECKÝ, Josef. *Sedmiramenný svícen*. Praha. Naše vojsko, 1965. ISBN 28-063-65.
25. ŠKVORECKÝ, Josef. *Swing na malém městě*. Praha: Ivo Železný, 2002. ISBN 80-237-3710-4.

26. ŠKVORECKÝ, Josef. *Tankový prapor*. LEDA spol. s r.o. nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7335-400-8.
27. ŠKVORECKÝ, Josef. *Zbabělci*. Praha: Česká knižnice, 1998. ISBN 80-7106-282-0.
28. VOTAVOVÁ, Ivana. *Literární místopis Náchodska*. 1999, Náchod: MK Náchod. ISBN 80-238-4988-3.

Prameny

1. BUBLOVÁ, Jana. *Povídková tvorba Josefa Škvoreckého*. [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/14480/BP.jana.bublova.pdf?sequence=1>>.
2. *Čtete pro Josefa Škvoreckého*. Městská knihovna Náchod. [cit. 2020-02-18]. URL: <<https://www.mknachod.cz/cs/akce/clanky/cteme-pro-josefa-skvoreckeho/>>.
3. ČTVRTEČKOVÁ, Alena. *Kronika města Náchoda*, 2016.
4. ČTVRTEČKOVÁ, Alena. *Kronika města Náchoda*, 2017.
5. ČTVRTEČKOVÁ, Alena. *Kronika města Náchoda*, 2018.
6. FALTÝNEK, Vilém. *Škvorecký a Salivarová píšou už sedmou detektivku*. Radio Prague International, 20. 05. 2007 [cit. 2020-02-17]. URL: <<https://www.radio.cz/cz/rubrika/knihy/skvorecky-a-salivarova-pisou-uz-sedmou-detektivku>>.
7. FETTERS, Aleš. *Průvodce Náchodem Josefa Škvoreckého*. Region, Město Náchod, 2017
8. HALMOŠI, A. *V Praze 6 odhalí pamětní desku Josefu Škvoreckému*. [cit. 2020-06-02]. URL: <<https://www.novinky.cz/vase-zpravy/clanek/v-praze-6-odhali-pametni-desku-josefu-skvoreckemu-40156756>>.
9. HES, Milan. *Místa paměti: Zamyšlení nad inspirací nejen pro didaktiku dějepisu* [cit. 2020-06-03]. URL: <<https://clanky.rvp.cz/clanek/a/21333/20649/MISTA-PAMETI-ZAMYSLENI-NAD-INSPIRACI-NEJEN-PRO-DIDAKTIKU-DEJEPISU.html/>>.
10. HRABAL, Jiří. *Perspektivizace narativního prostoru*. Slovo a smysl: Časopis pro mezioborová bohemistická studia [cit. 2019-12-11]. URL: <<http://slovoasmysl.ff.cuni.cz/node/399>>.
11. HROCH, Miroslav. *Národy nejsou díkem náhody*. [cit. 2020-06-02]. URL: <http://www.hks.re/wiki/doku.php?id=narody_nejsou_dilem_nahody>.
12. Kavárna Prima sezóna. *PS: Literární a filmová kavárna*. 25. září 2019 [cit. 2019-12-11]. URL: <<http://primakavarna.cz/?cat=5>>.
13. KRIŠTOF, Václav. *Josef Škvorecký: 1990 Po jednadvaceti letech doma*, 1. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=5277>>.
14. KRIŠTOF, Václav. *Konference o životě a díle Josefa Škvoreckého*. Aula, 04/2012 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.csvs.cz/wp-content/uploads/2019/01/07-2004-4-konference-o-zivote.pdf>>.
15. *Kronika obce*. Wikipedie, otevřená encyklopedie [cit. 2020-05-30]. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kronika_obce>.
16. *Literární akademie*, 9. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=964>>.
17. *Literární ceny*, 9. listopadu 2018 [cit. 2020-02-18]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=1216>>.
18. MACHALA, Lubomír. *ŠKVORECKÝ, Josef: Mirákl*. Slovník České prózy, 1994 [cit. 2019-12-11]. URL: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1575>>.

19. MASARÍKOVÁ, Hana. *Josef Škvorecký – Příběh inženýra lidských duší*. [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.vaseliteratura.cz/dejiny-literatury/428-pribeh-inzenyra-lidskych-dusi>>.
20. MAZAL, Tomáš. *Důležité byly holky a muzika aneb Pouť k Port Arthuru*. [cit. 2020-06-02]. URL: <http://www.radioservis-as.cz/archiv10/28_10/28_nalad.htm>.
21. MIKLOŠOVÁ, Alica. *O světě próz Josefa Škvoreckého*. [cit. 2019-12-11]. URL: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/28522/BPTX_2009_2_11210_0_131050_0_88469.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
22. *Místostarosta Náchoda Miroslav Brát se zúčastnil otevření Knihovny Josefa Škvoreckého v kanadské Ottawě*. Noviny ECHO, ročník 25, číslo 13, 4. května 2018. [cit. 2019-12-11]. URL: <https://novinyecho.cz/soubory/stranky/soubory/stranky_soubory-839.pdf>.
23. MŠMT. *Projekt konfliktní místa paměti: Pomníky a památníky*. s. 2 [cit. 2020-06-03]. URL: <https://clanky.rvp.cz/wp-content/uploads/prilohy/19757/pomniky_a_pamatniky.pdf>.
24. *Náchodský SWING: Kulturně - společenský měsíčník pro Náchodsko*. Náchod. SAVAGE COMPANY s.r.o., č. 2/2012.
25. *Náchodský SWING: Kulturně - společenský měsíčník pro Náchodsko*. Náchod: SAVAGE COMPANY s.r.o., č. 5/2019.
26. *Náchodský SWING: Kulturně - společenský měsíčník pro Náchodsko*. Náchod: SAVAGE COMPANY s.r.o., č. 9/2019.
27. *Náchodský zpravodaj: Informační měsíčník pro občany města Náchoda*. Náchod: Město Náchod, č. 5/2014.
28. NEZBEDA, Ondřej-KUNDRÁ, Ondřej. *Můj Přítel Errol*. Respekt, 8. 1. 2012. [cit. 2020-02-18]. URL: <<https://www.respekt.cz/tydenik/2012/2/muj-pritel-errol>>.
29. PECHAR, Jiří. *Proměny Dannyho Smiřického*, Filosofický ústav AV ČR, Praha [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/wp-content/uploads/2018/11/03-pechar.pdf>>.
30. *Pomník*. Wikipedie, otevřená encyklopedie [cit. 2020-06-03]. URL: <<https://cs.wikipedia.org/wiki/Pomn%C3%ADk>>.
31. POSEJPALOVÁ, Michaela. *Jazzové motivy v díle Josefa Škvoreckého*. Bakalářská práce, Univerzita Pardubice [cit. 2019-12-11]. URL: <https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/68565/PosejpalovaM_Jazzove_motivy_PP_2017..pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
32. *Postavy z díla*. 9. listopadu 2018 [cit. 2019-09-07]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=1259>>.
33. *Pražský patriot. Na radnici Prahy 2 lze do konce února navštívit výstavu o Josefu Škvoreckém*. [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.prazskypatriot.cz/na-radnici-prahy-2-lze-do-konce-unora-navstivit-vystavu-o-josefu-skvoreckem/>>.
34. *Procházka po stopách Josefa Škvoreckého*. Turista v mobilu [cit. 2019-09-07]. URL: <<https://www.mobilniturista.com/stezka/3559/>>.
35. *Slovník České literatury po roce 1945: Josef Škvorecký*. [cit. 2019-12-11]. URL: <[http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=439&hl=%C5%A1kvoreck%C3%BD+](http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=439&hl=%C5%A1kvoreck%C3%BD+>)>.
36. *Soukromé gymnasium Josefa Škvoreckého*, 9. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=985>>.
37. SOUŠKOVÁ, Sabina. *Společenské funkce pomníků*. [cit. 2020-06-02]. URL: <http://www.kuv.upol.cz/index.php?seo_url=aktualni-cislo&casopis=8&clanek=94.>
38. *Spisy Josefa Škvoreckého*. Wikipedie, otevřená encyklopedie [cit. 2020-02-17]. URL: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Spisy_Josefa_%C5%A0kvoreck%C3%A9ho>.

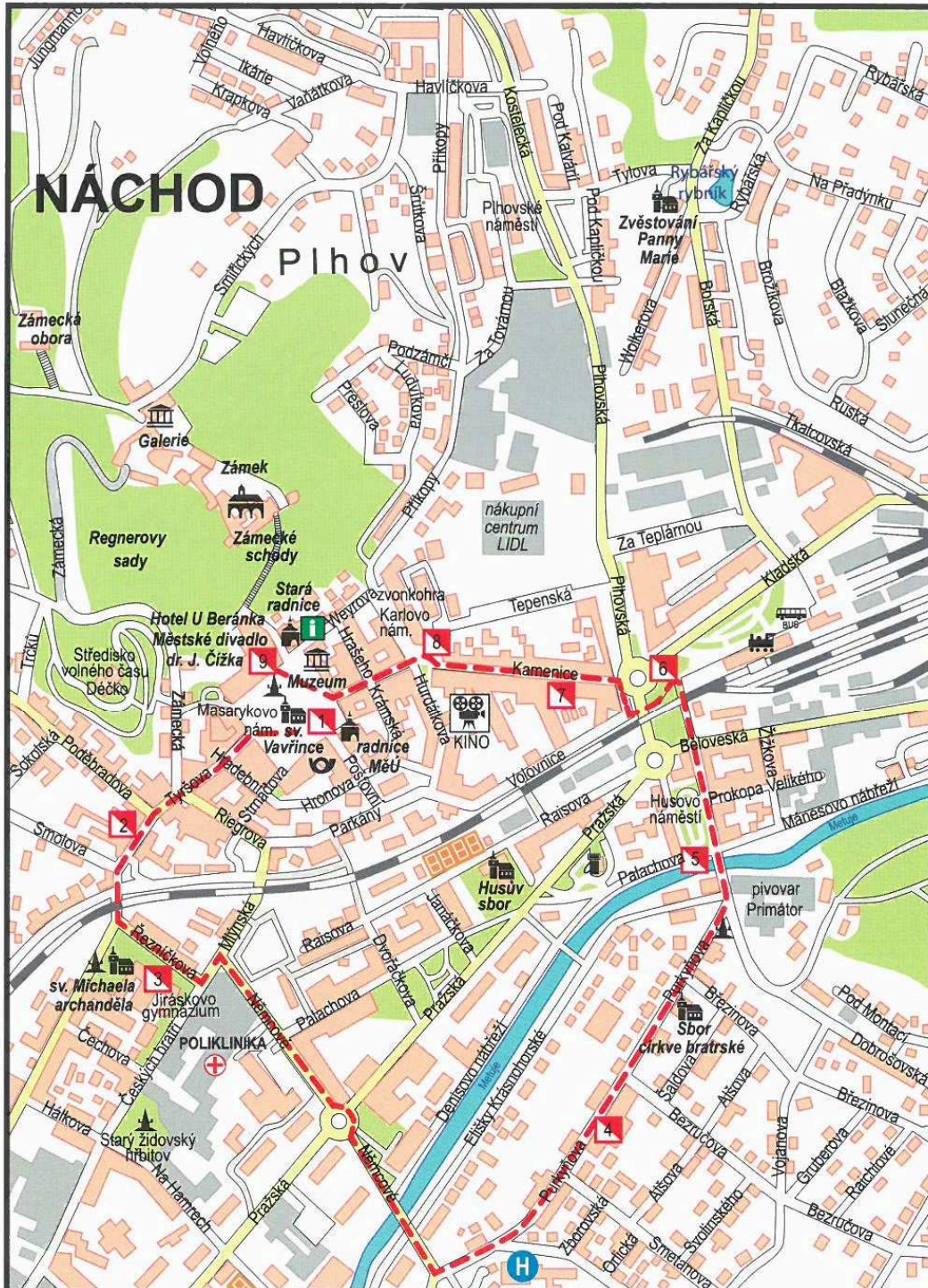
39. *Společnost Josefa Škvoreckého: Kapitoly ze života a díla Josefa Škvoreckého.*, 4. prosince 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=5131>>.
40. *Společnost Josefa Škvoreckého: Stanovy společnosti*, 11. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=4341>>.
41. SZALÓ, Csaba. *Od kolektivní paměti k paměti měst*. Sociální studie, 4/2013 [cit. 2019-12-11]. URL: <https://journals.muni.cz/socialni_studia/article/view/5997/5109>.
42. ŠUBRT, Jiří – PFEIFEROVÁ Štěpánka. *Kolektivní paměť jako předmět historicko-sociologického bádání*. Collective Memory as an Object of Sociological Study, 1/2010 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://historicalsociology.cuni.cz/HS-31-version1-2subrt.pdf>>.
43. ŠVABMERK, Alex. *Zemřel spisovatel Josef Škvorecký*. Novinky.cz [cit. 2019-09-07]. URL: <<https://www.novinky.cz/kultura/clanek/zemrel-spisovatel-josef-skvorecky-141007>>.
44. VALA, Jaroslav. *Literární komunikace* [cit. 2020-06-04]. URL: <<http://www.gasbag.wz.cz/tema/rocnik3/cislo8/08-03.htm>>.
45. VANČURA, Michal – ZELENKA, Miloš. *Literární atlas jako oživený historiografický žánr*. [cit. 2019-12-11]. URL: <https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/134883/1_SlavicaLitteraria_18-2015-2_7.pdf?sequence=1>.
46. *VOŠ tvůrčího psaní Josefa Škvoreckého*, 9. listopadu 2018 [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.skvorecky.cz/?p=992>>.
47. *Výstavní vzpomínková síň Josefa Škvoreckého* [cit. 2019-12-11]. URL: <<https://www.mestonachod.cz/zivot-v-nachode/kultura/josef-skvorecky/>>.
48. ZAHRADNICKÝ, Josef. *Slovník české prózy*. 1994 [cit. 2020-01-30]. URL: <<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1571>>.
49. *Zemřel Josef Škvorecký*. Knihovna Častolovice [cit. 2019-12-11]. URL: <http://knihovna.ou-castolovice.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=246:zemel-josef-kvorecky&catid=1>.

7. PŘÍLOHY

- Příloha A – *Mapka naučné stezky Náchodem Po stopách Josefa Škvoreckého (Fetters 2017)*
- Příloha B – *Mapka Náchoda s poznámkami Josefa Škvoreckého (1938)*
- Příloha C – *Zaslaný projev J. Š. k festivalu Náchodská Prima sezóna (1998)*
- Příloha D – *Pozvánka na literární procházku „Po stopách Josefa Škvoreckého“ (2019) spolu s popisem její trasy*
- Příloha E – *Pozvánka „Čtení pro Josefa Škvoreckého“ v Náchodě (2016)*
- Příloha F – *Ukázky zápisů v kronice města Náchoda (2017 a 2018)*
- Příloha G – *Obrazový materiál (fotografie)*

Příloha A

Mapka naučné stezky Náchodem Po stopách Josefa Škvoreckého (Fetters 2017)

- - - - - vyznačení procházky / oznaczenie wycieczki / walk
-
 - jednotlivá zastavení procházky jsou označena kovovými destičkami v dlažbě / poszczególne miejsca na trasie wycieczki / each stops on the walk

Příloha C

Zaslaný projev J. Š. k festivalu Náchodská Prima sezóna (1998)

Zdena & Josef Škvorecký
111 - 176th Terrace West
Redington Shores, FL 33708
Phone: (813) 399-9613

Vážení a milí občané náchodští, milí přátelé a hosté,,

když jsem ještě žil v tomhle krásném městě, nikdy se mi nesnilo, že by náchodští podle jedné mé knihy pojmenovali takový nádherný kulturní festival. Jenomže život připravuje lidem nejen malé ironie, ale někdy i velké radosti. Takovou velkou radostí je pro mne tenhle týden v mém rodném městě, plný muziky, kumštu a literatury, a samozřejmě je pro mne i velkou ctí. Pro nepevné zdraví nemohu bohužel přijet, ale z hloubi srdce přeju hodně úspěchu, radosti a dobré pohody první Náchodské Prima sezóně 1998. Kéž se z ní stane živá tradice, která dnešním i příštím náchodákům bude připomínat, jak jsme žili a čím jsme žili v našem krásném městě pod horami.

Váš

Josef Škvorecký

Příloha D

Pozvánka na literární procházku „Po stopách Josefa Škvoreckého“ s popisem trasy

STŘEDA 15. KVĚTNA
14.00 HODIN

SRAZ NA NÁMĚSTÍ
U LAVIČKY SPISOVATELE

Procházka
po stopách
Josefa
Škvoreckého

Na trase se nachází 9 informačních destiček, tedy 9 zastavení (viz mapka v příloze A):
1. Po lavičce J. Š., která je výchozím (startovním) bodem (viz obr. č. 26) se z náhodského Masarykova náměstí vydáme západním směrem-Tyršovou ulicí, kterou na rohu Zámecké ulice dojdeme k budově, kde bývalo Chrastinovo (ve Zbabělcích Minaříkovo) knihkupectví. Budova slouží základní umělecké škole a v přízemí zde sídlí výstavní síň muzea. Zámeckou ulicí bychom došli k Bartoňově vile (ve Zbabělcích Šerpoňův zámek), dnes ke Středisku volného času Děčku Náchod.

2. My však půjdeme dál Tyršovou ulicí a druhým zastavením se tak stává náhodská sokolovna (viz obr. č. 45), u které Danny navečer viděl smrtelně zraněnou paní doktorovou Vašákovou. Za viaduktem začíná Komenského ulice. Tou bychom došli k nenápadnému, neoznačenému domu čp. 266, v němž se Josef Škvorecký narodil. Ještě dále bychom mohli dojít až na hřbitov, kde je v blízkosti kostela sv. Jana Křtitele hrob rodičů Škvoreckého.

3. Za viaduktem dále odbočíme vlevo do dnešní Řezníčkovy, dříve Svatomichalské ulice, v níž se nachází budova gymnázia (viz obr. č. 5), které od září 1935 do léta 1943 navštěvoval. Tady studovali další „zbabělci“ i Škvoreckého „láska“. Toto byla naše třetí zastávka.

4. Od gymnázia půjdeme ulicí Boženy Němcové ke kruhovému objezdu, přejdeme hlavní komunikaci a poté most přes Metuji a dáme se doleva Purkyňovou ulicí a dojdeme tak k legendárnímu hostinci. Čtvrtým zastavením je hostinec Port Artur (viz obr. č. 6), kde zkoušela jazzová kapela.

5. Pokračujeme-li Purkyňovou ulicí dále, dojdeme k dnešnímu hotelu Hron. V něm Josef Škvorecký trávil na jaře 1958 část svatební cesty se svou ženou. Naproti na kopečku v zahradě je starší vila s věžičkou, v níž žil pan doktor Strass ze Sedmiramenného svícnu. Přes křižovatku se tyčí budova pivovaru, kde se odehrává podstatná část *Zbabělců*. Pátým zastavením je tak most u pivovaru (viz obr. č. 46), ke kterému z nádraží vedly kroky revoluční hlídky. Nalevo za řekou proti parku je „Mánesovic vila“ se zahradou (vila rodiny Bayerlových), ve které v Bennově pokoji zbožně poslouchali Armstrongův Tin Roof Blues, ta je dnes součástí komplexu sídla České policie. V tomto „okresním domě“ nahoře bydlela Irena, jejíž tatínek, „pan rada“, tu měl služební byt. V parku na Husově náměstí (ve *Zbabělcích* Žižkově) v domě vlevo směrem k nádraží bydlel u strýce a tety Švábových po uvěznění rodičů v době války režisér Miloš Forman. Vpravo v místech dnešní benzinové pumpy bylo kdysi „špeditérství“. Tam (u Welclů v domě s oknem do dvora) bydlela rodina Škvoreckých. Zde se Josef skamarádil s Přemou Nejezchlebou“ (ve *Zbabělcích* Skočdopolem).

6. Půjdeme podle trati po lávce nad frekventovanou silnicí. V „době Škvoreckého *Zbabělců*“, tj. v době protektorátní a záhy po válce, ještě šla veškerá doprava od nádraží Kamenicí na náměstí a Komenského ulicí z města. Šestým místem je již neexistující most na začátku ulice Kamenice. Vlevo je budova Itálie (ve *Zbabělcích* Granada), proti ní je „Pittermanovic pasáž“, dům se Španielovou pasáží. V něm žil výtvarník prof. Bohumír Španiel (Rost'a Pitrman nejen ze *Zbabělců*). Na samém konci Plhova je „koupaliště Jiráskova kraje“, kterému se říkávalo Jericho. Tam Škvorecký a jeho vrstevníci rádi pozorovali dívky.

7. Po rozhlédnutí půjdeme na Kamenici (u Škvoreckého Jiráskova třída). Sedmým zastavením je budova čp. 136 po její levé straně, ve kterém Škvorečtí bydleli (viz obr. č. 7). Kousek dál nás upoutá budova knihovny (viz obr. č. 25) s plastikami Karla Dvořáka, původně obytný dům průmyslníka Bartoně.

8. Osmým zastavením je Karlovo náměstí, na kterém již v neexistujícím domku bydlel Harýk (Jaroslav Celba). Na tomto náměstí stávala školní budova, do níž začal Pepíček Škvoreckých chodit v září 1930 do „obecné“. Vlevo v Hurdálově ulici je kino Vesmír. Na budově je pamětní deska připomínající Němci popraveného poslance Josefa Stejskala. Jeho syn – Vladimír – je oním Lexou ze *Zbabělců* i *Prima sezóny*.

9. Posledním (devátým) zastavením je výchozí bod – Masarykovo náměstí (viz obr. č. 47) s budovou pošty (viz obr. č. 3 vpravo), kde pracovala koncem války Irena. Tam se 5. května 1945 Danny „znelíbil“ německému důstojníkovi, který ho nechal vojenskou hlídkou odvést do budovy gymnázia, v níž sídlila německá armáda (Wehrmacht). Hned vedle vidíme v řadě stojící náhodskou novorenesanční radnici (viz. obr. č. 3 vlevo), z níž na začátku povstání shodili bustu Adolfa Hitlera, na konci před ní vítali „osvoboditele z Rudé armády“ a slavilo se pak taneční jazzovou hudbou, jak se dočteme v závěru *Zbabělců*. Na druhé straně náměstí pod zámeckým kopcem vidíme secesní budovou divadlem Dr. Josefa Čížka s hotelem U Beránka, v jehož kavárně s výhledem na náměstí Danny často sedával (viz obr. č. 23). Uprostřed náměstí nedaleko lavičky J. Š. se nachází kostel sv. Vavřince (ve *Zbabělcích* sv. Antonína), v němž byl Josef Škvorecký na podzim roku 1924 pokřtěn (viz obr. č. 47). Danny se do něj občas chodil pomodlit.

Příloha E

Pozvánka „Čtení pro Josefa Škvoreckého“ v Náchodě (2016)

Městská knihovna a Jiráskovo gymnázium Náchod vás zvou na akci

ČTEME PRO JOSEFA ŠKVORECKÉHO

ve středu 21. září

14:00 knihovna
15:00 Beránek
16:00 gymnázium
17:00 Port Artur

Číst budou například
spisovatel **Jaroslav Rudiš,**
Milan Poutník a **Štěpán Nosek.**
A přidat se můžete i vy!

Příloha F

Ukázka zápisu v kronice města Náchoda (NPS 2018)

Kronikářka města Náchoda, Alena Čtvrtečková, dění festivalu v kronice města Náchoda za rok 2018 zaznamenala takto: „V pondělí 14. května 2018 začal 21. ročník tohoto festivalu. Na venkovním pódiu na Masarykově náměstí vystoupil Sboreček Jiráskova gymnázia. Přítomen byl patron festivalu, český herec, režisér, scenárista, moderátor a fotograf Ondřej Kepka. Lidé se bavili pohledem na skupinu mladých pantomimů Paletáci z Pardubic, kteří se doprovázeni harmonikářem inspirovali děním na ulici. Inferno team z Náchoda zde předváděl ukázky capoeiry. Na pódiu hrála ostravská skupina HiFa. Na slavnostním jazzovém večeru v městském divadle vystoupil Swingband Jana Matouška z Prahy, v Dannyho kavárně hrál náchodský Swing sextet, který si přizval herečku divadla Sklep Praha, zpěvačku Martu Marinovou. V dalších dnech se rozběhly jednotlivé workshopy a dílny – divadelní (pod vedením Mgr. Petry Výtvarové Krausové, improvizace s herečkou Simonou Babčákovou aj.), literární (porota: Mgr. Votavová – próza, Lenka Jiránková a Pavel Frydrych – poezie), fotografické (s lektory Fotoklubu Náchod), taneční (s lektorkou Janou Valtarovou a hostem Tomášem Kuřákem) a hudební včetně bubenické s lektorem Davidem Andršem. Dvojnásobný mistr ČR v beatboxu Tiny Beat, který pouze pomocí svých úst hraje různé moderní žánry, vedl workshop a vystoupil také na venkovním pódiu. Tradičně v rámci festivalu probíhala jeho soutěžní část, a to v sekci literární, fotografické a divadelní, včetně rozborových seminářů. Mezi účinkujícími zaujalo např. divadelní představení ZUŠ Jaroměř s nápaditým zpracováním příběhu o Otesánkovi s využitím loutek, práce rukou před oponou, hry na harmoniku a jiných prostředků. Členové divadelní přípravy z Hronova, většinou žáci 9. třídy, pod vedením Rostislava Hejcmana zpracovali příběh podle povídky E. A. Poa, který vyústil v myšlenku, že sobce, nadutce, lidi soustředěné pouze na sebe nechce ani smrt. Hry pozorně sledovali studenti Jiráskova gymnázia a Obchodní akademie Náchod. V kině Vesmír probíhala přehlídka studentských filmů. Graffiti workshop s lektorem Janem Šubertem byl tvůrčí i výchovný. Nechyběla ani tradiční literární procházka po stopách Josefa Škvoreckého, kterou vedly Mgr. Ivana Votavová a Mgr. Blanka Nešetřilová z městské knihovny. Venkovní pódium patřilo hudebním skupinám ZUŠ Náchod a Nového Města nad Metují. V galerii Nola v Purkyňově ulici poblíž Port Arturu se 17. května konala vernisáž výtvarných prací malíře Lubomíra Typlta. Zároveň šlo o slavnostní otevření této galerie. V rámci Dětské Prima sezóny vystoupily děti z MŠ a ZŠ Královéhradeckého kraje a rovněž z Jiráskova gymnázia pod vedením profesorky PaeDr. Blanky Dvořáčkové. Pro děti byl připraven zábavný program, obsahující animační show s kamarádem Wikim a velkými maskoty Mimoňů (spousta písniček, her, soutěží, focení s maskoty, minidiskotéka, občerstvení, které zajistilo město Náchod). – Nedělnou součástí festivalu se stal páteční Prímový den pro handicapované žáky KH regionu (např. z Dobrušky, Hradce Králové, Trutnova, Nového Města nad Met.) ve spolupráci s Praktickou školou, ZŠ a MŠ J. Zemana v Náchodě (již IX. ročník), letos zaměřený na téma Austrálie. Atmosféra v sále byla opravdu radostná, děti byly velmi bezprostřední a vystupující cítili jejich vděk. Jako hosté vystoupili zpěváci z muzikálu Mama Mia – Bořek Slezáček, Jitka Asterová a Eva Macháčková. Skvěle byly polské soubory z Radkówa a Klodzka. Právě Cenu prezidenta festivalu Ing. Ivo Feistauera získal jeden z nich za scénu Piráti z Karibiku. Klobouk dolů před všemi účinkujícími a jejich pedagogy, jak také poznamenal František Majer, jeden z členů poroty (tu vedl známý podporovatel charitativních akcí David Novotný). Festival vyvrcholil v pátek odpoledne a večer na Masarykově náměstí. Starosta města Jan Birke, Sabina Matoušková z MěÚ a patron festivalu Ondřej Kepka předávali ceny za výtvarné, literární a fotografické práce. Hlavní organizátor festivalu

Jiří Hejzlar vyslovil přání, aby se v budoucnu do sekcí více zapojily i náchodské školy. Program pokračoval koncertem až do pozdních večerních hodin – Soul Sisters (Praha), TightTrail (Česká Skalice), Band-a-SKA (Týniště nad Orlicí), Ohnivá show Inferno (Náchod), Snap Call (Turnov), B_side (Náchod). Z výše uvedeného vyplývá, že festival je určen pro všechny věkové kategorie a organizován takovým způsobem, a zaujal většinu Náchodáků, hendikepované spoluobčany a děti nevyjímaje.“

Ukázka zápisu v kronice města Náchoda (Čtení pro Josefa Škvoreckého 2017)

Kronikářka města Náchoda Mgr. Alena Čtvrtečková v roce 2017 jedné z akcí zaznamenala: „*Čtení pro Josefa Škvoreckého uspořádala Městská knihovna Náchod 26. září. Jak uvedla ředitelka knihovny Mgr. Ivana Votavová, chtějí si zde spisovatele a rodáka připomínat živého, tj. v souvislosti s jeho narozením, na rozdíl od Prahy, kde Čtení probíhá počátkem ledna, kdy J. Škvorecký zemřel. Vzácnými hosty a zároveň předčítáči byli Michael Žantovský, ředitel Knihovny Václava Havla, kde Čtení v poslední době probíhají, dále sportovní komentátor Ondřej Zamazal a herec a hudebník Petr Kroutil. Stejně jako vloni se četlo na různých místech: tentokrát v kavárně Prima sezóna, u lavičky J. Škvoreckého, v aule gymnázia a nakonec ve studovně knihovny. Atmosféra byla bezprostřední, přátelská. Michael Žantovský hodně vyprávěl o svém otci Jiřím Ž., kdysi též studentu náchodského gymnázia a literárním soupeři Egona Hostovského, dále o literárním prostředí, v němž sám vyrůstal. Četl velmi zajímavé ukázky z dopisů Josefa Škvoreckého spisovateli Janu Zábranovi. Čtení se zúčastnily i dvě studentky JG, vedené svou profesorkou Jindrou Nývltovou: Anežka Hlavatá si vybrala kapitolu z knihy Ze života lepší společnosti, Mirku Lorencovou zaujal závěr knížky Prima sezóna. S dalšími ukázkami vystoupily prof. Nývltová (Samožerbuch), A. Čtvrtečková (Mifinka a Bob Zabiják) a s upřesňujícími informacemi prof. Aleš Fetters, autor knih Josef Škvorecký a Náchod. Příjemné posezení s občerstvením v knihovně obohatil svým vyprávěním o natáčení filmu Prima sezóna, hrou na saxofon i zpěvem Petr Kroutil.“*

Příloha G

Obrazový materiál (fotografie)

Seznam obrázků a fotografií:

- Obrázek č. 1: Josef Škvorecký u svého psacího stroje
- Obrázek č. 2: J. Š. se svojí ženou Zdenou Salivarovou v jejich redakci v Torontu
- Obrázek č. 3: Budova náchodské radnice (vlevo) a pošty (vpravo)
- Obrázek č. 4: Náchodský hotel U Beránka s kavárnou
- Obrázek č. 5: Budova náchodského gymnázia A. Jiráska
- Obrázek č. 6: Restaurace Port Artur v Náchodě
- Obrázek č. 7: Dům čp. 136, ve kterém J. Škvorecký v Náchodě na Kamenici bydlel
- Obrázek č. 8: Informační destička č. 7 v chodníku v Náchodě před čp. 136 (2014)
- Obrázek č. 9: J. Š. v armádě (1952)
- Obrázek č. 10: Manželé Škvorečtí na náchodské radnici (1990) – čestné občanství
- Obrázek č. 11: Josef Škvorecký (70 let) se starostou Náchoda Miloslavem Čermákem (1994)
- Obrázek č. 12: Mezinárodní konference o životě a díle J. Š. v Náchodě (2004)
- Obrázek č. 13: Návštěva manželů Škvoreckých v Port Arturu (2004)
- Obrázek č. 14: Čtení pro J. Š. v Praze v knihovně V. Havla (2012)
- Obrázek č. 15: Pamětní deska v Praze Břevnově (2014)
- Obrázek č. 16: Herec Lukáš Vaculík alias Danny Smiřický ve filmu Tankový prapor (1991)
- Obrázek č. 17: Herci z TV seriálu Prima Sezóna a jejich živé předlohy (1994)
- Obrázek č. 18: J. Š. před Port Arturem v Náchodě (1990) - 1. porevoluční návštěva
- Obrázek č. 19: J. Š. po mši v kostele sv. Vavřince v Náchodě (1999)
- Obrázek č. 20: Manželé Škvorečtí při poslední návštěvě Náchoda (2004)
- Obrázek č. 21: Primáčci (v rámci květnové NPS) před Port Arturem v Náchodě
- Obrázek č. 22: Dannyho kavárna v hotelu U Beránka v Náchodě v době okupace
- Obrázek č. 23: Interiér kavárny secesního hotelu U Beránka v Náchodě dnes
- Obrázek č. 24: Titulní stránka obalu Náchodského swingu – vydání č. 02/2012
- Obrázek č. 25: Budova Městské knihovny Náchod na Kamenici
- Obrázek č. 26: Socha „Škvoreckého lavička“ na náchodském náměstí (2014)
- Obrázek č. 27: Pamětní deska na hrobě Škvoreckých hřbitově v Náchodě (2014)
- Obrázek č. 28: Náchodský „Park osobností“ (2017)
- Obrázek č. 29: Kavárna Škvorecký Café v čp. 1203 Náchod (2017)
- Obrázek č. 30: Náchodská literární kavárna Prima sezóna na Kamenici (2018)
- Obrázek č. 31: Námětová fotografie pro vytvoření sochy Lavičky J. Š. v Náchodě
- Obrázek č. 32: Busta J. Š. s jejím autorem J. Roubíčkem (2012)
- Obrázek č. 33: Informační tabulka Dannyho kavárny v hotelu U Beránka (1999)
- Obrázek č. 34: 1. část interiéru v Port Arturu Náchod
- Obrázek č. 35: 2. část Interiéru v Port Arturu Náchod
- Obrázek č. 36: Čtení pro J. Š. v Městské knihovně Náchod (2016)
- Obrázek č. 37: Václav Krištof a současný náchodský starosta Jan Birke při uzavření memoranda o spolupráci mezi městem a SJŠ (2016)
- Obrázek č. 38: Titulní stránka obalu Náchodského zpravodaje
- Obrázek č. 39: Titulní stránka obalu Novin ECHO
- Obrázek č. 40: Titulní stránka obalu Náchodského deníku
- Obrázek č. 41: Josef Škvorecký před svým domem v Torontu
- Obrázek č. 42: Autogramiáda Josefa Škvoreckého z roku 1965
- Obrázek č. 43: Autogramiáda Josefa Škvoreckého z roku 1993
- Obrázek č. 44: Výstava o J. Š. v Městské knihovně Náchod (2014)
- Obrázek č. 45: Budova náchodské sokolovny
- Obrázek č. 46: Pivovarský most v Náchodě
- Obrázek č. 47: Náchodské náměstí (pohled z náchodského zámku)
- Obrázek č. 48: J. Š. s tehdejším rezidentem ČSSR Václavem Havlem v Torontu (19. února 1990)

Obrázek 1

Obrázek 2

Obrázek 3

Obrázek 4

Obrázek 5

Obrázek 6

Obrázek 7

Obrázek 8

Obrázek 9

Obrázek 10

Obrázek 11

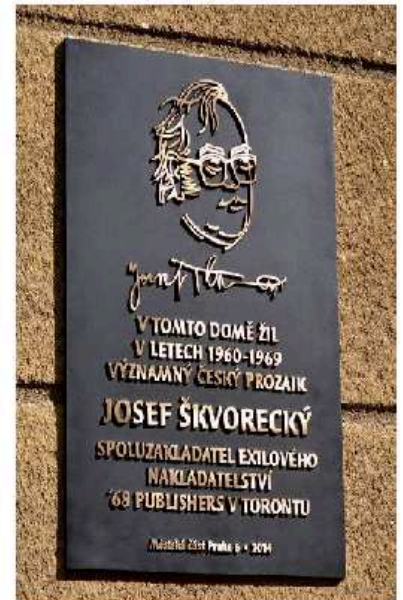
Obrázek 12

Obrázek 13

Obrázek 14

Obrázek 15

Obrázek 16

Obrázek 17

Obrázek 18

Obrázek 19

Obrázek 20

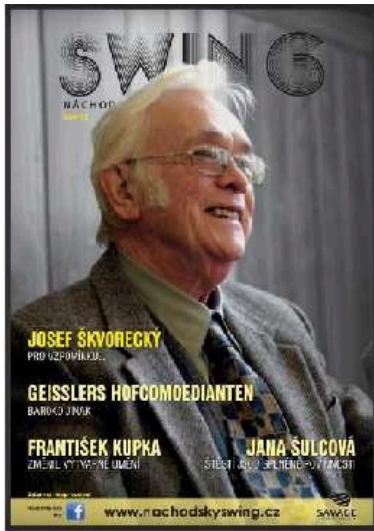
Obrázek 21

Obrázek 22

Obrázek 23

Obrázek 24

Obrázek 25

Obrázek 26

Obrázek 27

Obrázek 28

Obrázek 29

Obrázek 30

Obrázek 31

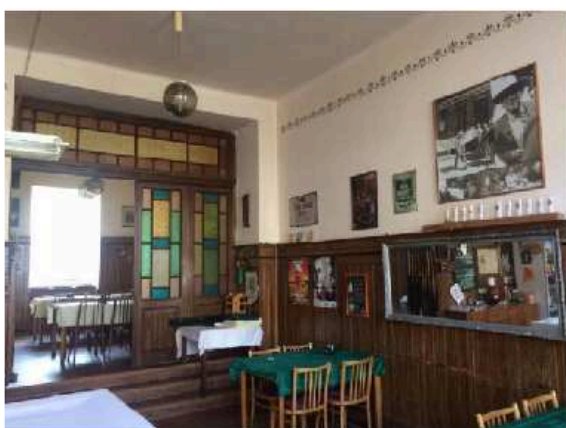
Obrázek 32

Obrázek 33

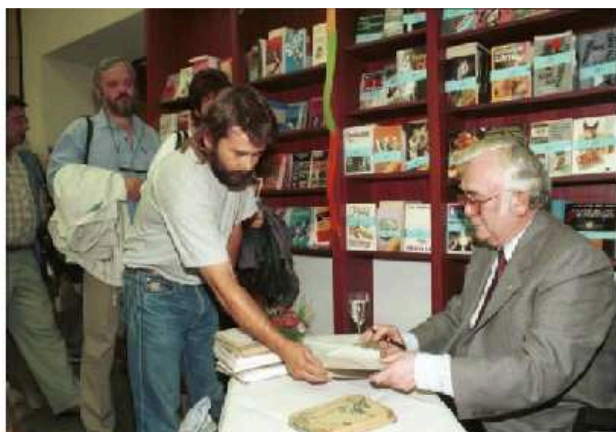
Obrázek 34

Obrázek 35

Obrázek 36

Obrázek 43

Obrázek 44

Obrázek 45

Obrázek 46

Obrázek 47

Obrázek 48